

„A neten vagyok. Hat óra múlva jövök!”

Alig ismerünk olyan családot, amelyben ne használnának okostelefont, számítógépet, internetet. Megnyílt előttünk a világ... 6. oldal

Közösségépítő kiránduláson a németiek

Immár hagyománnyá vált a németi református gyülekezetben, hogy egy-két napos közös kiránduláson vesznek részt a tagok. 8. oldal

Ha megdobnak küzdelemmel...

Mint sokan mások, négy évtized alatt én is megharcoltam a magam harcát, de a plafon kampóit sose néztem ki magamnak. 14. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2020. FEBRUÁR • 31. évf. 3-4. szám • Ára 3 lej

...sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól (John Donne)

Ernest Hemingway Akiért a harang szól című világhírű regényéből írtam ki az ismert idézetet. Amint a regényt kerestem, kezembe akadt Louis Aragon „mozgalmi” könyve, A bázeli harangok. Megcsendült bennem Tóth Árpád verse is, a Körüti hajnal két sora: „... de aztán tompa, telt / Hangon a harangok is felmerengtek”. Halkan gilingalangolt Ady szilágysági emléke a pócsi búcsúról: „S ma táncolnak a kicsi, móc harangok”.

Harangszó! Írókat, költőket, zeneszerzőket, népköltészetet ihlető. Velünk élő romantika.

Mi is a harang? Tudjuk, nem keresztyén eredetű. Kelet pogány kultuszaiból vettük át. Kitől örököltük? Nursiai Benedek szerzete-seitől? A cisztercitáktól, akiknek méltóságos kolostorromja ma is áll a Szeben–Fogaras országút mentén? Nem tudom, de tudomásom szerint a reformátusoknak mindig is voltak harangjaik, és nagy becsben tartották őket. Gondoljunk a debreceni ötvenhat mázsás Rákóczi-harangra, melyet I. Rákóczi György fejedelmünk öntetett!

Micsoda esemény volt szülőfalumban, Érkörtvélyesen, mikor fölhúzták az új nagy-harangot!

Harangok? Milyen állandóság, hivalkodásmentes hit van a hangjukban! Átharangoztuk a százötven éves török világot, a Habsburgokat, a hírhedt Carolina resolútiók korát, forradalmakat és háborúkat, és átharangoztuk hát az „aranykorszakot”. Megvallom, sosem hittem volna...

(folytatás a 2. oldalon)

Eljátszott lelkesedés, vagy az Élet?

Idén januárban lett harmincéves a *Harangszó*. A címlapon és a második oldalon található jegyzet az első szám vezércikke. Azóta sok minden változott, mégis annyira közelinek érezhetjük minden sorát. Megéltük ezeket a perceket, az elmúlt harminc évet? Vagy egyszerűen csak túléltek? Alábbhagyott a forradalmi-megújulási lelkesedés, takarékos lángra pislákol az egykor mindenre elszánt tüzes akarat? Nem hiszem. Az akkor harmincas éveikben lévővel ma beszélgetve az az érzésem, hogy valahol út közben mérséklődött a láng. Ők ma is elszántak, de mintha a világ fojtaná el őket?! Ennyire edzetlenek és puhányok lennének mi, ma harmincas éveinkben járók? Vagy más fronton, más szinten harcolunk: nem is

igazi harcot vívunk, csak amolyan virtuálisat? Azt gondoljuk, hogy mi ésszel, intellektuálisan küzdünk, és közben teljesen feloldódunk: játszunk a kitarást, a határozottságot, a színvonalat, az igazi viaskodást? Igen, provokálni akarok: önmagamot és másokat is. Az előttünk álló hónapokban az első *Harangszók* szerzőitől is olvashatunk írásokat: tiszteletből, okulás-tanulás végett. E havi témánk: személyes kapcsolatok ápolása, igazi élet és közben lépéstartás a fejlődő világgal. Élni a digitalizáció, a modern technológia előnyeivel, de emberként, Isten képmásaként fejlődni. Élünk, olvassunk, írjunk tudatosan! Ne csak túléljünk, hanem „gyümölcsöket teremjünk”.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF LEVENTE

www.facebook.com/harangszo

...sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól (John Donne)

(folytatás az 1. oldalról)

Harangok, szeretettek, név szerint ismertek, beszélni tudók: az „öregharang”, „nagyharang”, „kisharang”. Bölcsönktől sírunkig kísérték. Közös a sorsunk: elvittek „beönteni” Mohácshoz, negyvenyolchoz, Doberdóhoz, hogy az Ézsaiás 2,4-et visszájára fordítsák, együtt legyünk ágyúk és áldozatok.

Harangoznak délben, és már megszkásból is a jó Hunyadi Jánosra gondolok. Vasárnap délelőttökön, mikor a szószerk soha meg nem szokható izgalma fog el, a „gyönyörűséges igá”-ban.

Eleink a harangokat megszentelték, szentek nevét ajándékozták nekik, a nép szerint ezért tudnak sírni, búsak lenni, örülni, jósolni esőt, halált; védeni nehéz idő ellen, riasztani tatár-török, árvíz-tűzvész ellen. Hitvitázní, megbékélni. Illyés Gyula szavaival: „...a zordon / fehérfalú s arany-cifrázta templom / vén tornyai még ágyúként vitáznak”, de papjaik már „kijövet az utcán átköszönnek”.

Szebeni diák koromban Vízaknán temettem, ahol a mi temetőnk a világ tetején van, és ahol Petőfi Sándor idejében „Négy napig dörgött az ágyú”. Csendben „húzták” a sírt, s mélabúsan a harangokat. Szívemben ott bongott a sok száz száz, román, magyar templom harangja, és – Áprilyval – „titokzatos szót mondtam akkor: Erdély”.

Éjszaka volt. Valahol Pozsony körül halálú kattogással megállt a berlini gyors. Szorongva lestem a sosem-látott mindig-álmódott vidéket. Bagdadi arab útítársam nem tudta mire vélni izgatottságomat, amint a felvidéki kicsi fehért templom toronyóra-kongását hallgattam. Valóban, rajtunk kívül ki érti ezt...

Harangoznak Paptamásiban: mennyei hangok. Hányszor kísért ez a dallam akáclevélnyi temetőig. Vittük a Kedvest, hallgattuk a Felségest.

Hullámokban csapong a harangzó az alföldön. „A hiúban a denevér riad”, mezd-jéken, garágyákön bukdácsol, hömpölyög a hang. Harangoznak emlékeinkben távoli templomok: kis faluk és nagyvárosok hangjai. Tornyak állnak életünk országútja mentén, állnak a térben s az időben.

Csilingeljen hírharang: vagyunk. Értünk, Értetek szól. Félig rombolt városokért, falvakért, testileg-lelkileg megfáradtakért, megterheltekért. Tanúson föltekinteni csillagos tornyak által is a Csillagra. Beszéljen az örök hazáról, ahova menni kell.

Harangzó: jelkép, Jézushoz hívó. Kötelező, ébresztő, megnyugtató, vigasztaló. Szülőföld: nosztalgia, hazahívó. Megtartó.

A 122. zsoltárral, Harangzó, „minden jót kívánok tenéked”!

KÁROLYI KOVÁCS IMRE

Kérj mindent Istentől

„...Csak szívemet öntöttem ki az Úr előtt.”
1Sám 1,15

Sámuellal Isten egy új kezdetet adott Izráel népének életében. Aki figyelmesen olvassa a Szentírást, azt figyelheti meg, hogy a választott nép évszázadokon át elfordult és újra elfordult Istentől. Ezért Isten hallgatásba burkolózott. Ám Isten Sámuel még kicsi korában elhívta és rajta keresztül beszélt a néphez.

GYERMEKTELENSÉG

Vágyunk-e arra, hogy Isten elhozza a mi egyházi életünk „tavaszát” is? Sámuel nem más, mint egy asszony elsőszülött gyermeke. Ezt az asszonyt Annának hívják, aki hosszú ideig gyermektelen volt.

Szomorúság és keserűség: ez jellemezte Anna életét. Az ő nehéz helyzetén csak Isten tudott segíteni.

Anna és egész családja évente Silóba ment fel áldozatot bemutatni az Úrnak. Anna megragadta az alkalmat, hogy az áldozat bemutatása után visszamenjen a templomba. Ott keservek között imádkozott és ígéretet tett az Úrnak: ha Isten fiúgyermekkel áldja meg, akkor ő azt a gyermeket az Úrnak szenteli.

AMIT KÉRSZ, MEGADJA

Elkána és Anna megkapták az Úrtól a gyermeket, Sámuel.

Nos, akkor most kérdezzük meg önmagunktól: Mi is mindent az Úrtól várunk? Az Úrtól várjuk, hogy egyházunk végre megújuljon? Imádkozunk-e mi ezért? Imádkozunk-e mi a gyermekeinkért, az ifjainkért?

Azt lehet látni, hogy gyülekezeteinkben egyik rendezvény után következik a másik, mindegyre kirándulnak a gyülekezeti tagok, és ez nem baj, mert szükség van erre is. Viszont nem maradhatnak el azok az imák, amelyeket sírva mondunk el, hogy a mi gyermekeink, az ifjaink, a felnőtt gyülekezeti ta-

gok érezzék meg az Ige édes voltát, és egyre jobban megértve döntsenek az Úr Jézus mellett és szolgáljanak velünk együtt Isten dicsőségére és egymás javára.

Így újul meg Isten Lelke és Igéje által egyházunk lelki élete. Újra kérdzem: imádkozunk-e eléggé a mi testvéreinkért? Vagy azt gondoljuk, hogy minden rendben van? Nem! Nincs rendben! Nagyon nagy szükség van az imádságra, hogy egyházunk és népünk végre megújuljon!

Anna Istenhez menekült. Be a templomba! És ott imádkozott keserű szívvel, könnyeit hullatva!

Drága nőtestvérek! Meneküljetez könnyeitek között imádkozva az Istenhez! Be a templomba, és vigyék a ti szeretteiteket és a gyülekezet tagjait az Isten elé. És ti is, férfitestvéreim. Nem csak dolgozni kell, hanem először imádkozni és azután dolgozni. Soha ne feledjük el, hogy a szülők, de még inkább a nagyszülők hite és imája nagy hatással van a gyermekek és unokák életére, megújulására.

ANNA SZÍVBŐL JÖVŐ KIÁLTÁSA

Izráel megújulásának kezdete Anna szívből jövő kiáltása lesz.

Bárcsak megtanulnánk mi is ezt, személy szerint és gyülekezeti szinten is és népünk közösségében is: szívünket kiönteni az Úr előtt! Ha ezt megtesszük, akkor Isten válaszolni fog. Nagyon fontos, hogy ezek az imádságok nagyon komolyak legyenek. Szívből jöjjenek! Ne csak megszokásból, gépiesen imádkozunk. Szívünket tárjuk ki őszintén az Úr előtt.

Anna története minden nő, minden család, minden gyülekezet, de még népünk számára is bátorítást jelent. Megerősíthet a hitünkben, hogy Isten meghallgatja a szívből jövő, könnyek között alázatosan és hódolattal elmondott imádságainkat, és általuk új kezdetet, lelki ébredést ad egyházunkban. Ő az új élet forrása.

CSOMAY ÁRPÁD

Megpróbáltál és megtisztítottál

„Mert megpróbáltál minket, Istenünk, megtisztítottál, mint az ezüstöt...” Zsolt 66,10

Az őszinte hálaadás szívből érkező hitvallás. A hálaadó nemcsak hiszi, hogy Isten rendezte az életét, hanem tudja is, hogy mennyei erő nélkül a siralomvölgy halálosztó celláiban végezte volna. A hálaadó hiszi és tudja, hogy a Mindenható áldásából fakad a jövő, anélkül a múlt és a még elkövetkezendő is kárhozatos állapot.

Válaszd az áldást, kerüld az átkot, és légy hitvalló hálaadó! Az ilyen hálaadó tud gyönyörködni az áldás gyümölcsében, mint felépült templom, megújult gyülekezet vagy imádkozókkal tele padsorok. Teremtőnk ajándékában felismerhetők a jókedvű adakozók, a szorgalmas szolgálatvégzők, akiknek a hálás szív elismerő köszönettel tartozik.

A FOGSÁG A SZABADULÁST KÉSZÍTI

A számadás idején nemcsak az elmúlt hónapok eseményeire figyelünk, hanem az előttünk álló kegyelmi időre is, amelynek minden pillanata hálaalkalmas, mert a Szentháromság egy Istene irgalmával lesz teljes. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ne lennének, mint ahogy voltak, kíméletlenül nehéz órák, akár hónapokra elhúzódó aggodalmak vagy évszázados, érthetetlenül kapott sebek, azóta is szüntelenül elevenen.

A 66. zsoltsárban, amint több bibliai üzenetben is, azt halljuk, Urunk volt a megpróbáló hatalom. A fogság a kiérdemelt büntetés eszköze, az a hely és az az idő, amely kéréstől keserű és a pusztulás levegőjével van színteljes. A kiválasztottak ide jutottak, hogy szembesüljenek az idegen istenek és bálványok imádatának átkával.

Minden teher, bántalom, üldözés és más lelki-teszt szenvedés a megtisztulás érdekében történik. Isten gyermeke tudja és hiszi, hogy erre a tisztaságra vezet minden egyéni és sajtós büntetése. Ebben a szándékban felismerhető a jövő ígérete, a bűnvallás után a bűnbocsánat, a szenvedés után a bűnbánat, a halál közeledése után az élet érkezése.

Isten áldása a halál felett győzedelmeskedő élet, amely Krisztus feltámadásában éri el az irgalom legmagasabb fokát, ami a szívből való hálaadásnak megkérdőjelezhetetlen alapja. Aki megtapasztalta már a mélyről való szabadulás csodáját, megtapasztalta a megtisztulás csodáját is!

HÁLÓ, TEHER ÉS AZ EMBER

A 66. zsoltsár így foglalja össze a próbatétel jelentkezési formáit: „Hálóba kerítettél minket, nehéz terhet raktál a hátunkra. Embert

ültetted a nyakunkra, hol tűzbe és vízbe jutottunk...” 11,12v.

Az első kép a vadász, halász legfontosabb áldozatejtő eszközét, a hálót említi. Évezredek után ez az eszköz is fejlődött, sőt áterjedt más modern kori szférákba.

Ma már nemcsak a halak kerülnek hálóba, hanem a halászó ember is. Az engedetlen ember szembesül azzal, hogy vétke miatt került hálóba. Meglazult erkölcsi viszonyok kerültek hálóba ejtenek nemzedékeket, háborúba sodornak nemzeteket. A szociális háló létezése, minden pozitívuma ellenére, beszél a szegénységről, amely saját hibaszorozatunk következménye.

Titkos hálózatok figyelnek, régen nem a védelmünkre, hanem kiszolgáltathatóságunkra. Gazdasági hálók tartanak össze csoportokat, egyre világosabban, hogy ezekben többnyire nem a becsületesen végzett munka alakítja a jövedelmek sorrendjét.

Nagyhatalmak hálóiba fogott országok elveszítik területeiket és az önrendelkezés jogát. Figyelő és lefigyelhető hálózatokban szenved az egész világ nagyobbik része.

A nehéz teher a második kép, amely a mindenkor görnyedező embert mutatja be. Nem olvashatjuk ezt a mondatrészt saját tapasztalat nélkül. Mindenekelőtt saját terheink jutnak eszünkbe. Megszépülhet a múlt a jótékony idő emlékeztetőkieséssel járó kedvességével, azonban hatványozottan kínálja magát újabb és hordozhatatlanabb terhek sokasága a jövőnk is előre mérgezően.

Egészen elkésérítő és kilátástalan lenne a helyzetünk, ha nem hallanánk azt is, amit

Krisztus Jézus mond. „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” Mt 11,28 A teherhordozás ügye Krisztus által rendezett, viszont az ember részéről a hozzá érkezés dolgában sok pótolni-valót hordoz.

A közeledést megnehezíti a nyakunkba ültetett ember. A harmadik képet nem lehet egyes szám első személy nélkül, azaz önmagamot elfelejtve megközelíteni. Az ember a vétkező én, aki a bűneset óta nemzedékeken át halmozta a bűnt, a velünk született bűnt tetézve. Ezt a ténnyt hajlamosak vagyunk egyenesen elfelejteni, pedig a számunkra nehezen elviselhető emberekben sokszor ismerjük fel a bennünket bosszantó, bennünk is jelen lévő tulajdonságokat.

Szeretnénk megválogatni az embereket, a tetszésünket elérőket közelünkbe engedni, a többieket kirekeszteni. A megpróbáltatás éppen az, hogy sokszor számunkra elfogadhatatlan emberek közösségében szembesülünk Isten akaratával. „Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak...” Kol 3,13 Ameddig Krisztusban nem közeledünk valódi önmagunkhoz gyógyító szándékkal és nehezen elfogadható társaink felé a megértés keresésével, addig ránk ül az ember, ránk ül a bűnesetben eltorzult ember, bilincsbe ver, és nem fog békén szabadon engedni.

A FELÜDÜLTEK ÜDÍTŐEK

Nehezen értjük a keresztyénüldözés okát, mert erkölcsi felfogásunk Krisztusban megerősödött üzenete az, hogy a jónak világszeret elismert értéke van, közben figyelmen kívül maradt, hogy Krisztus nevéért még ádázabb támadásnak vagyunk áldozatai.

„...de kivezettél, és felüdültünk.” 12v. A hálaadás himnusza a hitvallás erejével zárul. Te vezettél ki..., egyedül a Mindentudó volt képes megmutatni a kivezető utat a megváltott nemzetnek, egyedül Ő hirdethette az evangéliumot a megsüketített kiválasztottaknak. A megpróbáltatás végét hitelesen egyedül Isten jelenthette ki!

Ez a bejelentés megszüntette a kiérdemelt szenvedést. Urunk azonban a kegyelem útján nemcsak eddig akar elérni. Irgalma éppen azt jelenti, hogy a lezárt múlt után azonnal megnyitja a jövőndőt. Erre a következő fejezetre az övét mint felüdült, azaz megújított szívű embereket indítja el. Az új szív és új lélek birtokosa bátran megy Isten szeretetével a következő idő, a következő feladatok irányába. Hitvallása az, hogy egyedül Isten cselekedett, feladata annyi, hogy felüdülvé másokat is felüdütsen!

A halott bálványok

A hitvilágban a bálvány egy olyan ember alkotta tárgy, melyet az általa megjelenített istenség vagy démon(!) miatt tisztelnek. Ennél tágabb fogalom a vallási képek csoportja, melyeket egy-egy fontos esemény vagy személy megőrzésére készítenek.

Szélesebb körű értelmezése a bálványnak, ha valamit vagy valakit istenítünk és jobban szeretünk Istennél (bálványozás). A bálvány tehát lehet élettelen vagy élő dolog, tárgy vagy személy is.

1. Az Ószövetség könyveiben visszatérő figyelmeztetésként van jelen a bálványok tiltása. A bálvány (elohim) szó jelentése isten vagy istenek, ami a tízparancsolat fordításában szó szerint is így szerepel („idegen isteneid” – 2Móz 20,3).

A bálványt mint képi ábrázolást értették, akár szobor, akár más figurális ábrázolás értelmében. Egyedül Isten megnyilvánulásai a mérvadók, ezért teljes mértékű szigort vezettek be a bálványok ellen, nehogy imádatuk alakuljon ki.

Ez alól furcsa kivétel, hogy Mózes a kivonulás kezdetén összetöri ugyan az aranyborjút, de a pusztai vándorlás egyik életveszélyes pillanatában saját maga készít egy rézkígyót, melyre ha a nép feltekint, akkor meggyógyul a kígyómarástól, tehát megmenti a zsidó népet a pusztalástól.

A pusztai szabadítás eszköze Izrael népe még hosszú századokig megtartotta. Ezékiás király (Kr. e. 739–687) kultuszi reformja idején töretri össze és semmisíteti meg végérvényesen, mert a nép vallásos relikviaként tisztelte azt – 2Kir 18,4.

2. Az Újszövetségben a bálvány (eidólon) olyan csalóka árnykép jelentett, amelynek nincs valóságtartalma. Bálványkép lehetett égitest, természeti erő, amulett, szobor vagy festmény is.

A bálványoknak volt nevük (Baál, Astarte, Molok), de személyüket (erejüket és működési területüket) az emberek találták ki. Teremtényeket ruháztak fel (egyiptomi állatábrázolások) természetfeletti erővel, és segítséget vagy ártást vártak tőlük.

Bonyolult istentiszteleti szertartások (áldozatok, varázsimák) révén tartották velük a kapcsolatot, de azok némák maradtak, legfeljebb az események alakulását tulajdonították nekik utólagosan.

SZERETEM VAGY IMÁDOM?

Jézus különbséget tesz szeretet és imádat között, amikor azt tanítja, hogy nem szolgálhatunk Istennek és a mammonnak. A kettő között az a különbség, hogy az imádat felté-

tel nélküli irányítást, míg a szeretet feltételes ragaszkodást jelent. Jézus tanítása alapján nem lehetünk félig az Úr, félig a világé. Nem lehetünk Isten gyermekei másképpen, csak úgy, ha egészen azok vagyunk!

Az Újszövetség több helyen is részletezi, mik lehetnek az ember bálványai: pénz (Mt 6,19-21), szeszes ital (Tit 2,3), politikai hatalom (Jel 13,5), érzeki vágy, irigység (Tit 3,3), gonosz kívánság, nyereszkesedés, tisztátalanság, paráznaság, szenvedély stb.

A BENNÜNK ÉLŐ BÁLVÁNYOK

A mai modern korban szintén léteznek bálványok, melyek függő viszonyba kényszerítik az embert. Jézus gazdag ifjúról szóló történetében a pénzhez való ragaszkodás választja el az embert a mennyek országától.

A tudomány fejlődése Isten teremtett világának megismerésére szolgál az ember érdekében, és nem az emberi faj dicsőítésének színtere („olyanok lettünk, mint Isten”). Egy-egy tudományos jelző (pl. energiagyógyászat) elrejtheti a kuruzslás módszerét, hogy az ember kételkedés nélkül elfogadja azt.

A legnagyobb bálvány modern világunkban maga az ember. Erejét, tudományát, teljesítményét isteníti és istenített környezetével, ráadásul szinte észrevehetetlen módon.

A 20. századi pszichológián keresztül meghonosodott a pozitív gondolkodás elve, ami aztán a teológiába is beszüremkedett. Vannak olyan modern vallásfilozófusok, akik szerint a vallást is pozitívizálni kell (pl.

a 2015-ben elhunyt Robert Schuller televíziós hittérítő), azaz megszabadítani az olyan negatív fogalmaktól, mint bűn, átok, ítélet, kárhozat.

Helyette teret kell engedni az önrábeszélésnek és az önmotivációnak. Carl Rogers (1902–1987) amerikai pszichológus humanisztikus lelkigondozásában fogalmazta meg azt a tételt, miszerint a tudat hozza létre a valóságot, amitől már csak egy lölépés, és eljutunk addig a megállapításhoz, hogy az ember képzelete segítségével teremteni is tud! Az ember önmaga az isten.

KÉPTISZTELET ÉS KÉPROMBOLÁS

A korai kereszténység idejében jött létre a csodatevő ikonok rendszere. Az ortodox és a katolikus kereszténység máig tesz egy kivételt: a szentek képeinek tisztelete nem minősül bálványimádásnak, valahogy úgy, ahogyan egykor Mózes rézkígyója sem volt bálvány.

A korai keresztények között kezdetben minden képtisztelet vagy -imádat tilos volt, egészen addig, amíg a kereszténység államvallássá nem lett. Kr. u. 380 után a pogányság megnyerésére a kereszténységben elkezdődött a pogány istenek képeinek és szobrainak „keresztényesítése”, azaz átültetése a keresztény hitvilágba. Ettől kezdve a pogány Minerva szűz istennő alakja Szűz Máriát testesítette meg; Apollónak, a gyógyítás istenének képe és szobra pedig Szent Sebestyént ábrázolta. A pogányok tehát ugyanazt a bálványt csókolgatták, csak most már a keresztény szentek nevét mormolták közben.

Ez azonban szerencsére nem tetszett mindenkinek. A képrombolás (görög szóval ikonoklasztázia) idején (8–9. század) kemény harcot vívtak azért, hogy az Istent, szenteket, prófétákat ábrázoló szentképeket, szobrokat és egyéb ábrázolásokat eltávolítsák a templomokból.

A képtisztelet és képrombolók közötti vita az után dagadt polgárháborús méretűvé, hogy 725-ben III. León bizánci császár parancsot adott a khalkéi Bronzkapu feletti, csodatevő erejűnek hitt Krisztus-ábrázolás elpusztítására.

A fél évszázados véres vitának végül a 787-ben összehívott második nikaiai zsinat vetett véget a képtisztelet győzelmével: a megjelent háromszáz püspök kimondta a képek kegyes tiszteletét. Indoklásuk szerint az imáadás egyedüli tárgya Isten lehet, de a hozzá vezető szentképek, ikonok egyaránt tárgyai és eszközei lehetnek a tiszteletnek.

Mivel ennek a folyamatnak nagy akadálya volt a 2. parancsolat: „ne imádd, és ne

és az élő Isten

tiszteld azokat...”, ezért a 2. parancsolatot a Bibliából vagy kihagyták, vagy lábjegyzetbe tették. Később aztán Damaszkuszi Szent János (645–749?) érvelését felhasználva magyarázták a képtiszteletet: „a szentképek az Isten megismeréséhez vezető utat jelentik az írástudatlanok számára.”

PROTESTÁNS KÉPROMBOLÁS

Mária és a szentek képeinek, szobrainak imádatát végérvényesen a reformáció után tartott tridenti zsinat erősítette meg 1563-ban, mintegy válaszul a különféle protestáns mozgalmak képrombolására.

Az első jelentős képrombolási hullám 1522 januárjában söpört végig Wittenbergben, Andreas Karlstadt egyetemi tanár vezetésével. Februárban a városi tanács helybenhagyta Karlstadt követeléseit, a felbátorodott protestáns lakosok pedig kezükbe vették a rendelet végrehajtását és végigdúlták Wittenberg templomait.

Az erőszakhullámot márciusra sikerült erővel megfékezni. Még Luther Márton tekintélyét is latba kellett vetni, aki ugyan a szerény berendezésű templomokat tartotta üdvösnek az új hit szempontjából, ám a képrombolást maga is elítélte.

Ezzel párhuzamosan a zürichi Zwingli Ulrich már 1519 óta a képtisztelet ellen prédikált, a képrombolás azonban csak 1523. szeptember 23-án vette kezdetét a svájci városban, amikor három férfi elpusztította a Zürich melletti Stadelhofen egyik út menti feszületét.

A református tanítás a bibliai gondolkodásmódot követve nem utasítja el a képek és szobrok létjogosultságát, de szigorúan képzőművészeti alkotásként kezeli őket. Nem lehetnek az imádat és a tisztelet segédeszközei, kultikus céllal nincs helyük sem a templomokban, sem azokon kívül. Csodálhatjuk a protestáns Rembrandt, Dürer és sok más keresztyén képzőművész alkotásait mint a vallásos képzőművészet remekait, de nem imádkozhatjuk őket!

BÁLVÁNYOK HELYETT

Az ember életét befolyásoló tényezők legújabb kutatása külön kitér a vallásosság és a boldogság kapcsolatára is. Mindennapos tapasztalat, hogy az életszínvonal és a boldogság között egyértelmű és lineáris kapcsolat van: a pénz nem boldogít, de az anyagi függetlenség nyújtotta komfortérzet nagyban hozzájárul az ember kiegyensúlyozottságához.

Az 1960-as évektől kezdve a társadalomkutatók egyre többet foglalkoznak a

szubjektív jólét tanulmányozásával. A boldogság ugyanis az élet egészének átfogó észlelése. Ezért nem boldog a vagyonos, de magányos ember! A pozitív elégedettség általános vélemény szerint nagyobb a vallásos, egyházi környezetben élő emberek körében.

Ezt vizsgálta egy 2007-ben kiadott magyarországi tanulmány (Barna Zsófia: *A vallásosság és a szubjektív életminőség*), amely kicsit meglepő, de teljesen érthető eredményre jutott: a vallásos emberek nem feltétlenül boldogabbak a nem vallásosoknál! Az alapfogalom szerint az egyházi környezet és a vallásos életmód nyújtotta társas támasz és koherens világkép boldogabbá teheti a hívő embert.

A templomba járás, az egyházi közösségekben végzett önkéntes munka és az egyházi szociális háló nyújtotta kapcsolati rendszer növeli a szubjektív jólét érzését azzal, hogy az ember hasznosnak és fontosnak érzi magát. A kérdőíves kutatás összesítése után azonban arra a következtetésre jutottak, hogy a boldogság érzése mégsem kiemelkedő a megkérdezettek körében, akik között sok volt az idős, egyedülálló és beteg ember, akiket amúgy sem a boldogság jellemez.

A másik fő alapfogalom szerint a boldogság érzésének másik tényezője a pozitív életszemlélet, amelynek a vallásos keresztyének között alapvetően szilárdabbnak kell(ene) lennie. A racionális gondolkodás hatására viszont egyre inkább visszaszorulóban van a vallásos szemlélet. A tudomány nem moralizál, ezért nem ad(hat) választ olyan, az embereket foglalkoztató lényeges kérdésekre, mint „mi az élet értelme és célja?” A hit viszont igen.

A legboldogabbak tehát a nem vallásosok! Nem meglepő, hiszen a hedonista, megengedő életfelfogás és életstílus a rövid távú boldogságot nyújtja, amit a felmérések is alátámasztanak. A vallásos emberek életére jellemző isteni szigor kevésbé kívánatos, és nem a boldogság forrása. Az egyházhoz tartozók nem véletlenül a szegények, a betegek, a magányosok. A királyi menyegzőt is a csonka-bonkák töltik meg Jézus példázatában!

A kutatás egy ennél is meglepőbb eredménnyel zárult: a legpesszimistábbak az ún. extrém vallásosok. Példaként a Jehova Tanúi egyházat említi, ennek tagjai sokkal inkább igénylik a vallási közösség nyújtotta támaszt és a legmerevebben elutasítják a földi világ nyújtotta boldogság lehetőségeit.

Az életminőség sorrendjét (hívó és nem hívó megkérdezettek esetében is!) a következő dolgok meglete határozta meg: egészség, család, jövedelem, szerelem, ...és csak utolsó előtti volt a hit!

A földi dolgok csak földi boldogságot nyújthatnak, ezért ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, minden embernél szájalomra méltóbbak vagyunk! (1Kor 15,19)

TOKÁR SÁNDOR

„A neten vagyok. Ne zavarj!

Alig ismerünk manapság olyan családot, amelyben ne használnának naponta okostelefont, számítógépet, internetet. Megnyílt előttünk a világ, a digitális fejlődés eszközeit ugyanúgy használják már a fiatal és idős generációk tagjai, a városiak és a falun élők. A modern kommunikáció, miközben megkönnyíti az életünket, számos buktatót is rejt. Ezért ne feledjük: én használom a gépet, nem ő engem.

Néhány jól irányzott kattintással bármire rákereshetünk. Tematikus fórumokon beszélhetjük meg betegségeinket, fogyókúránkat, világnézeti véleményünket, autómárkánk jellemzőit. Kedvünkre vásárolhatunk, rendelhetünk. Megoszthatjuk életünk eseményeit, felkutathatjuk gyermekkori barátainkat. Kapcsolatot tarthatunk, levelezhetünk, beszélgethetünk.

Egyszóval miénk a világ. És éppen ez az, ami hajlamos megcsalni bennünket. Amikor kialakul bennünk egy talán meg sem fogalmazott, hangos szóval ki sem mondott vélemény, szép lassan megvalósul egy internetre alapozott életstílus, miszerint a telefon, az internet mindent pótol, mindenre elég. Akár a lélektől lélekig érő, személyes találkozásokat is. Vagy az érintéseket, az egy légtérben folyó, egymás melletti beszélgetéseket, a megtapasztalt ízeket és illatokat.

Persze a legtöbbször éppen ezek hiányát próbálja meg pótolni az internetfelhasználó. Közel hozni a távolba szakadt családot, a ritkán látott unokát, a szem elől tévesztett rokonokat, barátokat, ismerősöket. Hiszen ma már alig van olyan család, amelynek valamelyik tagja ne élne tartósan külföldön, a globális világhálóban mobilis, gyorsan változó lett az életünk.

Az internet támaszunk lett, segítségünk és mankónk a mindennapokban, de közben maga mögé utasítja a legközelebbi családtagjainkat is. Ma már napi 5-6-7 órás netszörfözésről szólnak a statisztikák, s ebben már jó ideje leomlottak a nemzedéki különbségek. Csak annyi választóvonal maradt még, hogy míg a digitális bennszülöttnak rááll az ujjja a küttyükre, ismeri az eszközök csínját-bínját, addig a digitális bevándorlók csak alapfokon boldogulnak és sok esetben külső segítségre szorulnak.

AZ INTERNET BEFOLYÁSOL

Amire sok időt szánunk, az hatással van ránk. Éppen ezért az internet is befolyásol minket. Hatással van a csatlakoztatási szokásainkra, a mindennapos kommunikációkra. Akár családon belül is. Sőt, talán ott érződik a leginkább mindez. A távolban élőkkel való kap-

csolattartást már csak indoklás-paravánként toljuk magunk előtt.

Ez akkor válik egyértelművé, amikor rádöbbenünk, hogy felszabadultabban, otthonosabban csevegünk akár egy-egy családtagunkkal is az internet diszkrét falai rejtekében, mint otthon, a valóságban, találkozáskor, mint ott, ahol a valóságban, találkozáskor, vendégségben. Ahol hirtelen annyi mindenre kell még figyelni. Arra, ami eddig nyilvánvaló volt és nem zavart bennünket: a reakciókra, mimikára, mozdulatokra, testbeszédre, tekintetre, egyszóval a teljes emberre és magára a térre, amelyben együtt vagyunk.

Létrejötték a virtuális otthonok. Virtuális térrel, benne virtuális apukával, anyukával és gyerekekkel. Már csak a kutya maradt az életben, a valóság talaján.

A velünk élő családtagot: a házastársat, gyermeket, nagyszülőt is az internet kalitkájából köszöntjük fel, mintsem átmennének a szomszéd szobába, a nappaliba, mert szép lassan elszoktunk a személyességtől, és mindattól, ami ezzel jár: egy tekintet, a szép szavak, az érintés. Attól, milyen belépni a másik életébe, konkrétan és valóságosan. Mert hát minek, ha a neten lerendezhetjük a születésnapot, névnapot és ünnepet. Pár kattintással megy a képeslap és a bor, meg a süti és egyéb cukiságok.

Persze ne legyünk igazságtalanok, az is érv, hogy szeretnénk másokkal is megosztani örömünket, és talán csak azt hallgatjuk el, hogy az a néhány száz önbizalom-javító tetszés jelecske, a lájk-zuhatag is jól jön nekünk. Mindez persze érthető, de mégsem pótolja, mert egyszerűen nem pótolhatja a személyesség varázsát. Az élőszót és a valódi ölelést. Egyszóval: a bensőségeséget, az intimítást. Amiről szép lassan leszoktat az internet gép-világa, amit nyilván a különféle

DIGITÁLIS BENNSZÜLÖTTÉK ÉS BEVÁNDORLÓK.

A digitális bennszülött fogalmát Marc Prensky használta először 2001-ben, akárcsak a digitális bevándorlók fogalmát. Ekkor ez még a tanulók és a tanárok megkülönböztetésére szolgált, ma már azonban egész generációkat jelöl. A digitális bennszülöttek azok a fiatalok, akik már beleszülettek abba a világba, amelyet egyre inkább meghatároznak a különböző digitális technológiák: ők tehát az IT-generáció. Lényeges különbség a két fogalom és hordozói között, hogy míg az utóbbiak szinte alig töltöttek időt az interneten, az előbbieket gyakorlatilag az IT világában „élik” életüket. Mobilon interneteznek, interneten barátkoznak, és órákat töltenek a számítógépeik előtt. (pte.hu)

hangulatjelek, a szmájlik sem pótolhatnak, csak megkísérelhetik körülírni, amit érzünk.

A TRENDISÉG CSALÓKA ÉRZÉSE

A közösségi médiában élve mi szerkesztjük és közvetítjük az életünket (fájdalom, sokan a halálukat is, lásd a tragédiával végződő közúti baleseteket), mi döntjük el, mit akarunk a köz tudtára adni, mi a fontos, és mi az, ami nem.

Megnyitjuk az otthonunk ajtaját, betekintést engedünk az életünkbe. A nappalító a konyhán át a hálószobáig. Mert másoktól is ezt láttuk, mert felkap a trendiség csalóka érzése, mert ezt szoktuk meg, mert az állandó visszajelzések, reakciók függőjévé váltunk. A kolozsvári USNK együttes ezt a kényszeres életmódot ironizálja: „Kiteszem az / estém / Jön rá 100 lájk / Reggel még vagy 30 / Melóba lövök egy szelfit / A követőimnek jobban tetszik... / A követőimnek jobban tetszik / Mikor többet adok / Mikor többet adok.”

Az internet bővületében ugyanis kialakult a kényszeres megosztó és lájkoló kategóriája, aki naponta tucatszámra publikálja közösségi oldalán mindazt, ami eléje kerül, és amit érdekesnek tart. Valójában válogatás nélkül bármit. Legyen az ételrecept, virág, életvezetési tanács, amit persze soha nem alkalmaz a valóságban, a legkülönfélébb álhírek, bulvárcikkek, a lényeg, hogy figyelemfelhívó legyen mindez. Közben végigzongorázza az ismerősök megosztásait, illedelmesen végiglájkol mindent, akár tetszik, akár nem az adott tartalom.

Tegyük a szívünkre a kezünket: a legtöbb elénk kerülő tartalmat már el sem olvassuk, a legtöbbször elég a figyelemterelő cím, az elborzasztó illusztráció, amit gépies mozdulatokkal követ a gyors megosztás vagy lájkolás, mert rohanni kell tovább, percek alatt tízsével fogyaszthatjuk, gányoljuk az elénk kerülő internetes bővít.

Hat óra múlva jövök”

Rengetegen vannak, akik skalpvadászként közlekednek a közösségi médiában. Ők a szorgalmas gyűjtögetők. Legyen meg a maximálisan elérhető ötezer ismerős. De legalábbis több ezer. Aztán felháborodottan panaszkodnak, hogy ezek az úgynevezett, mindenhonnan összehalászott vadidegen „ismerősök” beszólogatnak, provokálnak, csúfolódnak egy-egy megosztásuk alatt, politikai nézeteik, vallásos meggyőződésük stb. miatt.

Ha nem akarunk kellemetlen meglepetéseket magunknak, nyugodtan hagyatkozunk a valódi ismerősökre. Sőt azon belül is lehet szűkíteni a kört. Azok társaságát felvállalni, akikkel kölcsönös rokonszenv alapján jól érezzük magunkat. Ahogy a valóságban, úgy a világhálón sem kell mindenkire kötelező módon igent mondani.

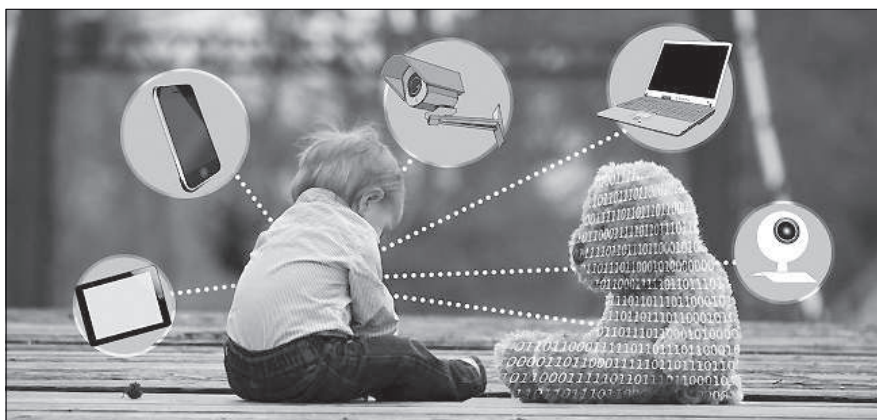
FŐ A BIZTONSÁG! A jelszó védelme szintén nagyon fontos. A szakértők azt mondják, hogy a biztonságos és szinte feltörhetetlen jelszó kis- és nagybetűkből, számokból és legalább 8 karakterből áll. Fontos szabály, hogy minden regisztrációt igénylő oldalra más-más jelszót használjunk, és jelszavainkat havonta változtassuk. Sok böngésző képes arra, hogy megjegyezze egy adott oldalon a felhasználónevet és a hozzá tartozó jelszót. Ez nagyon kényelmes, de ha ugyanazt a gépet többen is használják, akkor ugyanolyan veszélyes is lehet. Mindezen biztonsági felhívás ellenére ma Magyarországon a leggyakoribb jelszó a jelszo123 vagy password vagy valamilyen könnyen kitalálható személyes adat (születésnap, házi kedvenc neve). (*Médiatudor.hu*)

VIRTUÁLIS KITÁRULKOZÁS

Sok esetben amolyan virtuális családi fotóalbumként kezeljük a közösségi médiát. Ahol számolatlanul és elővigyázatlanul minden megjelenik, a kismacsoktól az unokáig, a távoli nyaralástól a közeli kiruccanásokig. A kényszeres megosztó mindent feltesz, ami vele történik. Így aztán akarva-akaratlanul is tudomást szerzünk az életéről, az asztalára kerülő ételéről, a frissen locsolt virággal, a kanapén heverő plüssmackóval, a városban tett sétáival. Nyitott könyv az élete. Legyünk megértőek. Talán azért ilyen, mert egyedül érzi magát, magányos, és ezt az érzést az internet segít oldani. A következő megosztásig.

Vannak persze a túlzottan óvatoskodók, és ők vannak kevesebben, akik soha egyetlen fényképet sem tesznek fel a gyermekről, mert az internet tele van szexuális ragadozókkal.

És vannak a „nyitott internetes kapcsolatban” élők, akik folyamatos elismerésre, visszajelzésre vágnak, azért bármit feltesznek, ami velük vagy gyermekükkel történik. Például: elvégeztem egy tanfolyamot, ilyen

vagy olyan oklevelet kaptam, a gyermekem jelest kapott, versenyzett, kirándult, játszott, evett, tanult, focizott. Gyermekem a dobogón, a dobogó mellett, a dobogó mögött. Erre is érvényes a mondás: a kevesebb mindig több. Ha minden hétre jut egy dobogó- vagy oklevél-megosztás, az már túlzás, vagy pedig zseni a gyerek.

És mindez miért? Mert ma a celebek a példaképeink, akik nyilvános életet élnek, akik sikeresek, vagy annak véljük őket, ezért tudatosan vagy öntudatlanul is őket követjük, hasonlulni akarunk hozzájuk. Mert a virtuális térben élő embernek a visszajelzések erőt adnak, míg ezek nélkül sivárnak és eseménytelennek érezzük az életünk.

Ma már az számít csodabogárnak, aki nincs jelen a virtuális térben, vagy ha mégis, akkor meg tudja állni, hogy ne az ő élete csorogjon a csapból is, hanem csak visszafogottan és időbeosztással ad hírt magáról.

A napi 3–6 órás virtuális életünk azonban olyan függőséghez vezet, amit egy idő után képtelenek vagyunk kezelni. Mint ahogy az alkoholistának vagy a drogfüggőnek sem elég a kevés, az internet rabságában senyvedő sem képes lemondani a túl sokról, a túlzásról.

A családi kapcsolatok háttérbe szorulnak, a beszélgetések minimumra csökkennek, mert mindenki siet a maga vackába, abba a másik életbe, mert a valódi élet nem kielégítő.

Teszteljem magam: képes vagyok-e egy többórás utazás során kihúzni a drótot, egy néhány napos kiránduláson nélkülözni a netet? Kényszerűt érzek, hogy rögtön reagáljak az érkező üzenetekre, vagy tudok uralkodni magamon? Társaságban tudok a beszélgetésre figyelni, abban részt venni, vagy félóra múlva már a képernyőt vizslatom?

Az erős emberek képesek felfüggeszteni hetekre, hónapokra is a virtuális jelenlétüket, mert belátják, hogy nekik ez sok, és elhatározzák: jobban szeretnék a családjukra koncentrálni. A valóságban, és nem a neten. Többet beszélgetni a párjukkal, kimenni a

IDŐSEK A VILÁGHÁLÓN. Azt gondolnánk, hogy az 55 év felettiek nem barátkoznak a digitális világgal. Egy tavalyi felmérés adatai azonban épp az ellenkezőjéről tanúskodnak: a korosztály több mint 90 százaléka e-mailezik rendszeresen. Azt természetesnek vesszük, hogy gyermekeinket megtanítsuk a helyes és biztonságos internethasználatra, azonban az idősekről sem szabad elfeledkezni! Bár ez a korcsoport nagyobb arányban telepít valamilyen biztonsági szoftvert a számítógépére, mobilkészítője már kevésbé védi. Sajnos, sokan még a mai napig azt hiszik, hogy ha nem töltönek le illegális tartalmakat, akkor nincsenek is veszélyben. Viszont elég megnyitni egy gyanús e-mailt, bedőlni a nyereményjátéknak álcázott adatgyűjtési csapdának, vagy egyszerűen csak mindenféle biztonsági beállítás és szűrő nélkül személyes adatokat megosztani a közösségi portálokon, könnyen áldozattá válhatnak. Egyre több netes szélhámosságról hallunk manapság, ezek legjobb ellenszere az egészséges gyanakvás. Emellett elengedhetetlen a naprakész biztonsági rendszer, ajánlatos rendszeresen frissíteni a szoftvereket a számítógépeken és a mobilkészítőkön egyaránt. (*Tözsdeforum.hu*)

kertbe, az udvarra. Sétálni és kikapcsolódni. A lényeg mindig az: én uralkom a virtuális teret és ne az engem. Ne szippantson be, ne tegyen zombi reklámfogyasztóvá, akarat nélkülivé vált posztolóvá, hanem mindig tudjam, mit és miért akarok tenni a virtuális térben.

Legyen és maradjon a világháló életemet, munkámat, kikapcsolódásomat segítő eszköz, amelyet én uralkom, én kezelek, én irányítok, ahol az én döntéseim és akaratom érvényesül. Ahol annyit mutatok meg magamból, családomból, amennyi nem lépi át a jó ízlés és a túlzás határát, és ahol nem az internet a nap fénypontja, hanem csak egy eszköz, amit ha akarok, hanyagolok, és emiatt nem érzek fájdalmat, szenvedést, kint.

Közösségépítő kiránduláson a németiek

Immár jó néhány éve hagyománnyá vált a németi református gyülekezetben, hogy egy-két napos közös kiránduláson vesznek részt a nőszövetség, illetve a presbitérium tagjai. Tavaly sem volt ez másként, ám egy későbbi időpontban, advent harmadik vasárnapján kerekedtünk fel.

Debrecenbe vezetett utunk, egyenesen a Nagytemplomba, majd az adventi vásárban gyönyörködhattunk. Az adventi várakozás csendjét is csak Magyarország legnagyobb orgonájának csengő hangja törte meg. Ámulatlan figyeltem a letisztult, hatalmas belső teret, az ablakokat, amint a napfény is örömdát zeng a régi falak között.

A MÁSODIK ADVENTET ÉLJÜK

Csoportunkból sokan vágytak arra, hogy Vad Zsigmond esperes-lelkipásztor szolgálatán részt vehessenek, nem csodálom, igazán lélekemelő volt.

Kereszteléssel kezdődött advent harmadik vasárnapján az istentisztelet. Áron nevű kisfiút kereszteltek. Amint az esperes úr beszélt, egyszerre láttam benne Isten gyermekét, a férjet, a családapát. Olyan szeretettel szólt a mennyei Atyáról, hogy ismeretlenként is vágytam arra a szeretetre, amit sugárzott.

Elárulta a helyes sorrendet: életünk első helyén az Úrnak kell állnia, majd a házastársunknak, végül a gyermekü(ei)nknek. A gyermek nem a házasság kiteljesedése, egyetlen értelme, de a gyümölcse. A házastársra épp annyira oda kell figyelni, mint az Atyára. Az igazán jól működő házasság alapja az Istenbe vetett hit, a kölcsönös tisztelet és segítőkészség. Ahogyan gyermekeinket szeretjük, az csak töredéke annak, ahogyan a mennyei Atyánk szeret bennünket.

Jeremiás próféta könyve 31. részének 31–34. versei adták az igehirdetés alapigéjét: „Eljön az az idő – így szólt az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izráel és Júda házával.” Jer 31,31

Úgy vélem, második adventünket éljük, így karácsony után is várakozunk. Mi már tudjuk, hogy Megváltónk született, aki életét adta értünk, bűnös emberekként. Új szövetség kötöttet Isten és az emberek között.

Jézus egyszer visszatér, ítélni eleveneket és holtakat. Kérdés az, hogy én, vagy épp te, kedves testvérem, illendően várod-e Őt, felkészültél-e a nagy számadásra. Van egy jó hírem, Jézus mindig vigyáz rád, nem akarja, hogy bajod, fájdalom legyen. Ő a Szabadító, az áldott orvos... Tárd ki hát szíved előtte!

ÉRDEKESSÉG A „LEGNAGYOBB” TEMPLOMRÓL

Tizenkét lelkipásztor van Magyarország legnagyobb református templomának. Soknak

tűnik, mégis keveslik a helyi lelkészek. A megszokott presbitéri és nőszövetségi alkalmon kívül bibliaórákat tartanak közepkorúak, „30+”-osok számára, a gyermekek korosztályok szerint vesznek részt a vasárnapi iskolában, párhuzamosan folyik az ifis istentisztelet, Szeretetdoboz címmel élelmszergyűjtő segélyakciót bonyolítottak le ottjártunkkor, valamint Reménység néven nappali melegedőt üzemeltetnek hajléktaloknak, s önkénteseket várnak.

Van mit tanulunk egymástól. Tudatosult bennem ismét, hogy az aratnivaló sok, de a munkás kevés.

Országhatárokat és felekezeteket áthidaló hit és lelkiület kell bennünk legyen, a cél az közös, együtt, egymást bátorítva könnyebb az út a mennyei Atya felé...

Istentisztelet után pár szóban mutatva be a debreceni Nagytemplomot a lelkész úr, elmondta, hogy az 1802-es tűzvészben a templom teljesen leégett, újat kellett építeni a hívek számára. Péchy Mihály építész tervei alapján 1805-ben kezdődtek meg a Debreceni Református Nagytemplom építkezési munkálatai, és 1827-re fejeződtek be.

Alapterülete szerint ez Magyarország legnagyobb református temploma, a város és a Magyarországi Református Egyház ikonikus épülete. A neoklasszicista stílusban épült templom közel kétezer fő befogadására képes.

Nemcsak egyházi, hanem történelmi és kulturális szempontból is jelentős helyszín: 1849. április 14-én itt olvasta fel Kossuth Lajos a Függetlenségi nyilatkozatot, ennek folytán az anyaország egyik legfontosabb nemzeti emlékhelye, 1991-ben pedig II. János Pál pápa is szolgált a Nagytemplomban, mielőtt megkoszorúzta volna az Emlékkertben a gályarabok emlékművét.

A debreceni református nagytemplom kiemelt turisztikai látnivaló, egész évben fogadja a látogatókat. A földszinti templomtérben látható egy Kossuth-emlékkiállítás, vala-

mint a gyülekezettörténeti kiállítás, melynek legfontosabb eleme a vizsolyi biblia eredeti példánya.

A keleti toronyban akadálymentesített lift segíti a közlekedést egészen a hatodik emeletig, a padlástérig. A régi óraszerkezet, valamint a Péchy Mihály eredeti ötletét mutató templomkettő megtekintése után fel lehet sétálni a nyugati torony kupolájáig a Rákóczi-haranghoz. A két torony között húzódó panorámajárdáról szemet gyönyörködtető kilátás nyílik.

A bátrabbak és fiatalabbak fel is merészkedtek a toronyba, az általuk készített képek által mi is ráláthattunk Debrecen patinás épületeire.

HÁLÁS FÖLTEKINTÉS

Városnézéssel, adventi vásárban való részvétellel, szabad programmal folytatódott a napunk. Kisebb-nagyobb csoportokban ámultuk a szebbnél szebb portékákat. Kissé körültekintve, felnézve régi, tekintélyt parancsoló, masszív épületek tárultak elélem. Hajdanán alapos munkát végeztek építőik, s most is karbantartják őket, így több száz év elteltével is dicső pompájukban díszelgnek. Vajon ilyen a mi hitünk is?

Aznap csak hideg volt, hála Istennek nem esett az eső, mint a korábbi napokon. Pirosposztag arccal érkeztek társaink a megbeszélte időre és helyszínre, hogy utunk hazafelé vezessen. Volt, aki csak szívében vitt ajándékot, volt, aki kisebb-nagyobb dolgokat vásárolt. A lényeg egy volt: együtt lenni, közös élményekkel gazdagodni, a közösséget ápolni, a jó hírt továbbadni: karácsony előtt és után is örökös adventünk van, addig is szövetségesei vagyunk a Fennvalónak.

Hálás vagyok, hogy családommal együtt lelkieken gazdagodtunk, s hogy a közösség részesei lehettünk.

A közösségi média hatása a kapcsolatokra

Az egyik ismerősöm azt mondta, hogy aki nincs fent a Facebookon, az olyan, mintha nem is létezne. Sőt, ha az ember nem posztol naponta, úgy tűnik, mintha nem csinálna semmit.

Az internet, amikor megjelent, először csak érdekesség volt, a kis lassú, 386-os számítógépeken kerestünk a kezdetleges Google programban úgy, hogy legtöbbször egy-egy rákeresésre egyetlen találatot sem adott ki. Azután az e-mail-kapcsolattal felgyorsították az ügyintézkést, de még akkor is csak egy szűk réteg használta, mára pedig szinte mindenkinek van érintőképernyős telefonja és saját oldala a közösségi médiában.

Az internetet sok kritika éri, de igazság szerint nem feltétlenül az internettel van gond, mint inkább az internethasználattal. Ha elmegyünk egy nagyvárosba, vannak élelmiszerboltok és játékkaszinók is. Rajtunk áll, hogy melyikbe megyünk be.

CSALÓKA ELŐNYÖK

Az internet adta lehetőségeket megvizsgálva rengeteg előnyt tudok felsorolni. Ha eltévedek egy városban, néhány kattintással meg lehet terveztetni vele az útvonalat; amikor főzők, rengeteg kipróbált receptet találok, bármilyen összetevőből is szeretnék ebédet készíteni; bárki beteg, minden tünetnek utána lehet olvasni. Nem csak tudatlanul szedem az orvos által felírt gyógyszereket, hanem esetleg táplálékkiegészítőkkal meg is tudok előzni betegségeket.

Nincs olyan ismerős, akit ne lehetne valamilyen módon felkutatni, ha elveszítettem vele a kapcsolatot, és nincs olyan téma, amihez ne lehetne hozzáolvasni.

Amikor ügyeket intéztem régen, előfordult, hogy kétszer-háromszor utaztam néhány elfelejtett papír miatt, ma már e-mailben lehet pótolni, telefonon egyeztetni, megbeszélni. Van rá eset, hogy otthonról elintézek fontos dolgokat, csak internet és társzolgálat kell hozzá.

Ma már vásárláshoz sem kell feltétlenül utazni. Falun élve régebben néha irigyeltem a városiakat, mert míg én sokat utaztam, hogy egy nagy üzletben vásárolhassak, addig nekik csak öt percet kellett hozzá gyalogolniuk. Ma pedig bemegyek egy webáruházba és azt veszek, amit szeretnék. Karácsonyi ajándékvásárlásra csak a kapuig kell mennem, hogy átvegyem a futártól a rendelésemet.

Ha az emberek valóban csak ezekre használnák az internetet, magyar szóval élve világháló, akkor panasz sem lenne rá, és sok időnek kellett volna felszabadulni, amit eddig azokkal a dolgokkal töltöttünk, amiket most néhány kattintással elintézzünk. Az emberek mégis arra panaszkodnak, hogy nincs idejük.

Ha az előnyöket keressük még, akkor folytathatjuk a felsorolást. Ma a családtagok gyakran távol élnek egymástól. Előfordul, hogy országhatárok választják el a szülőt a gyermektől, testvért a testvértől, férjet a feleségtől. Míg régen havonta írtak egy-egy levelet egymásnak, ma videotelefonálhatnak és írogathatnak egymásnak, amikor idejük megengedi.

Tudok olyan családot, amely úgy vésze-li át a külön életet (a férj külföldön dolgozik, a feleség a gyerekekkel itthon van), hogy a munka után egész délután be van kapcsolva a skype és azon beszélgetnek; fizikailag nem, de virtuálisan mégis együtt vannak, ismerik a másik minden eltöltött percét.

HA ENNYI ELŐNYE VAN, AKKOR MI A GOND VELE?

Először is az, hogy rengeteg időt elrabol, több időt vesz el, mint amennyit nyertünk általa. Amikor leülök a telefon elé kerestélni valamit, könnyen lehet, hogy csak órák múlva jövök rá, hogy a tíz perc, amennyire leültem, jócskán meghosszabbodott. Vagy míg a távol levő rokonnal, barátal óráig elcsevegtem, fogalmam sincs, hogy a családom többi tagja mit csinál. Lehet, hogy ők is éppen úgy belemerülve a telefonba, mint én, játszanak vagy beszélgetnek.

Tehát van rá eset, hogy amíg interneten a távol élő barátal vagy rokonnal órákat csevegek, a velem élő családtagommal a kötelező beszélgetésen kívül (hogy aludtál, mit eszel, hova mész, mikor jössz haza) nincs kommunikáció.

Mindenki bele van merülve a telefonjába: utazáskor, otthon, gyakran még az utcán gyalog menve is. Hajszoljuk azt, hogy mindig csinálni kell valamit, nincs egy kis tájnézés, elcsendesedés, élménygyűjtés, családi beszélgetések.

A kisgyerekeket televízió vagy érintőképernyős telefon neveli. Egyéves gyermekeknek a kezükbe adják a telefonjukat a szülők, mert akkor csendben van, nincs zsvaj otthon, és (valljuk be) nem kell foglalkozni vele vagy velük.

Ezzel viszont egy bent ülő generációt nevelünk. Elnéztem ezen a télen az utcákat. Mindent hó borított, verőfényes napsütés volt, mínusz 3 fokkal, ideális alkalom számkózni, és mégis alig lehetett a domboldalakra gyerekszivajt hallani. A gyerekek bent ültek a telefonjuk fogságában, se nem látva, se nem hallva.

TÚLBIZONYGATOTT BOLDOGSÁG

Ez az egyik oldal. Másrészt ott van a közösségi oldalakon résztvevőkben a szereplési vágy. Nem kutattam, pontosan mi motiválja a naponta „posztoló” embereket, de van, aki egyetlen napot sem bír ki anélkül, hogy ne osszon meg valamit az életéből. Valami hiányt pótol biztosan, vagy verseng a többiekkel, de csak akkor érzi jól magát, ha mindenki látja, hogy éppen mivel foglalkozik. Látunk egy tökéletes családot, amelyik pizzázik, kirándul, nyaral, barátokkal találkozik, mindenki mosolyog, és maradéktalanul boldog.

Nem igazán értem, hogy ha valaki boldog, azt miért kell bizonygatnia. Milyen boldogság az, amit bizonygatni kell? Azt hiszem, még nem kutatták, milyen hatással van a kapcsolatokra az a különbség, ami a kifelé mutatott és a bent valóban megélt érzések kettősségében feszül, de hogy nem egészséges a világ számára kitarulkozni, az biztos.

Fontosabb lenne valóban megélni az érzéseket, egymással foglalkozni, mint bizonygatni azt, amit szeretnénk, ha lenne.

Azért boncolgatom ezt, mert amikor ugyanezekkel az emberekkel az utcán találkozom, és faarccal mennek a társuk mellett, talán még valami megjegyzést oda is szúrva neki, akinek az oldalán az este hálálkodtak, hogy nekik van a legcsodálatosabb férjük, akkor szembetűnő a különbség.

Mindenképpen furcsa korban élünk, rengeteg megjátszott érzéssel.

A változás megállíthatatlannak látszik. Az életünkben eligazodni az isteni értékek, az igéből kapott útmutatások segíthetnek.

TÓTOS BEÁTA

Keresztyénüldözés és klímaválság

NIGÉRIA Miközben a Kárpát-medencében békében, biztonságban teltek az adventi, karácsonyi ünnepek, sőt soha nem látott ünnepi dőzsölésben és tékozlásban, a világ sok helyén a gyilkosság, az éhezés és a nyomor volt karácsony ünneptelenítő kísérője. Szavak helyett beszéljenek a tények.

A legbrutálisabb támadást a Boko Haram nevű szélsőséges iszlám szervezet hajtotta végre Nigéria nyugati részén, Borno tartományban. A karácsonyi ünnepekörben 11 nigériai keresztyént öltek meg. Az ország elnöke, Muhammadu Buhari is elítélte az akciót, és „barbár gyilkosságnak” nevezte. Ezek a gyilkosok nem az iszlám képviselői. „Ezek a sötétség ügynökei, a közös emberiség elleneségei” – nyilatkozta a nigériai elnök.

Brit szervezetek tájékoztatása szerint csak 2019-ben közel 1000 keresztyént öltek meg hite miatt az afrikai Iszlám Állam, a Boko Haram terroristái.

KENYA A szomáliai iszlamisták, az Al Shabaab terroristái december 6-án Kenya északi részén megállítottak egy buszt, és azokat, akik nem a helyi etnikai csoport muszlim tagjai voltak, kivégezték. A busz az ország fővárosából, Nairobiból tartott Mandera felé, 56 utassal, s Kutulu és Wargadud között állították meg a kenyai *Morning Star News* közlése szerint.

Az áldozatok között volt két tanár, evangéliumi, protestáns keresztyén is. Egy további áldozat orvos volt, az Africa Inland Church gyülekezetének tagja, három másik áldozat római katolikus. A kenyai elnök, Uhuru Kenyatta hivatalának közlése szerint az áldozatok között néhány rendőr is volt.

Emlékeztet, hírt adtunk arról, hogy 2015. április 2-án, húsvét nagyhetén a Garissa Egyetemen reggel az áhítat után hajtott végre véres mészárlást az Al Shabaab: 148 egyetemistát, fiút, leányt kegyetlenül lemészárolt. Garissa kenyai egyetemi város a szomáliai határ közelében terül el.

KÍNA Wang Yi lelkész, korábban a Hajnali Harmat Szövetség Egyház munkatársát karácsony után a kínai hatóságok kilencévi börtönre ítélték. A vád ellene a szokásos volt: az államhatalom veszélyeztetése, illegális kereskedelmi tevékenység. Elítélésének valódi oka az volt, hogy Yi lelkész igen buzgón prédikálta az evangéliumot a nem regisztrált Szövetség Egyházban.

Kínában az egyházakat regisztrálni kell, vagy a Három Út Haza-fias Mozgalomban, ahová jobbára a protestáns közösségeket sorolják, vagy a Kínai Haza-fias Katolikus Társulatban.

Mivel ezeket az egyházakat az állam erőteljes kontroll, megfigyelés alatt tartja, high-tech technikai eszközökkel állandóan követi őket, sok millió keresztyén földalatti egyházakban, közösségekben gyakorolja hitét.

Az ítéletet a szecsuanai törvényszék mondta ki. Dr. Bob Fu, a China Aid Alapítvány elnöke így nyilatkozott: „Ez az eset jól mutatja az igazságtalan vallásüldözést, ami most éppen a kínai református egyház békés lelkésze ellen irányult. A lelkész ügyében petíciót és közbenjárási kérelmet küldött az alapítvány Donald Trump USA-elnöknek és Mike Pence USA-alelnöknek.

KLIMAVÁLSÁG. VALÓBAN NAGY A BAJ?

Az emberek által előidézett globális felmelegedésnek igen nagy árát kell már most megfizetnünk, szélsőséges időjárási viszonyok elszívásával. Ezek az első visszahatások nemcsak a természetet terhelik meg szélsőséges mértékben, hanem az emberiséget is.

Az a paradox helyzet állott elő, hogy hosszabb távú földi léptékű változásokról pontosabban tudnak a kutatók, tudósok fogalmazni, mint a rövid távú lokális időjárási változásokról, mivel ezek igen gyorsan következnek be.

Hatalmas hóhullámok alakultak ki az elmúlt egy-két évben. A havi átlagértékek a korábbiaknak az ötszörösére nőttek. De legalább ennyire veszélyesek a szélsőséges esőzések, ezek száma és ereje világszerte ug-

rásszerűen növekedik. Fizikailag egyszerű az összefüggés: a melegebb atmoszféra, légkör több párat képes befogadni, majd annak felhalmozódása után felhőszakadásszerűen ürülnek ki „az égi tartályok”. A trópusi hurrikánok száma és gyakorisága is megnő, ezek például szintén paradox módon elsvatagosodást idéznek elő, mint Puerto Ricóban, a Bahamákon vagy Floridában. Nem várható, hogy ezek száma a közeljövőben megnőne, de intenzitásuk annál inkább.

Igen fontos összefüggés: a szélsőséges időjárás kielezi a szociális konfliktusokat. Bizonyos területeken a szárazság etnikai feszültségeket robbant ki, ami aztán újabb lökést ad a migrációnak is. Előbb a regionális elvándorlás ugrik meg, s a városokba áramló vidéki népesség további destabilizáló hatásként vált ki. Ez aztán a nemzetközi migrációban próbál kiutat mutatni millióknak.

A kutatások szerint a klímaváltozás a migrációnak, az ún. klímamigrációnak csak egyik kiváltója és mozgatója, de kétségtelenül kielezi a konfliktusokat és erőteljes egyenlőtlenességhez, sőt a túlélés esélyeinek drasztikus csökkenéséhez is vezethet. Egyes vidékek amúgy is gyorsabb felbomlását idézheti elő.

Az időjárási szélsőségek az emberi egészséget is erősen károsítják. Nemcsak abban mutatkozik ez meg, hogy az erős hóhullámok főként a társadalom gyengébb részét – idősek, gyermekek, betegek – érinthetik a nagyvárosokban súlyosan, megnövelve a halandóságot, hanem abban is, hogy a nagy szárazságok rossz terméshez vagy nagy terméskieséshez vezetnek. Ez pedig regionális éhínséget, hatalmas áremelkedést, korrupciót idézhet elő.

Várandós anyák esetében a nagy szárazság és a hóhullámok ugyancsak szélsőséges kockázati tényezők, veszélyeztetve a még meg nem született magzatot is.

A Kenyeret a világnak keresztyén segélyszervezet nagyon találóan fogalmazta meg: a klímaváltozás lesz a leghatalmasabb akadályozója az éhezés és a szegénység legyőzésének...

ROVATVEZETŐ: DR. BÉKEFY LAJOS

A teremtett világ és a magyar agrárvilág megőrzéséért

Gyermekkorom különös élményei közé tartozik, hogy amikor a '60-as, '70-es években rokonlátogatásra mentem szüleimmel Délvidékre, Bácskába, az akkori Jugoszláviába (hol van ez már?!), meglepett az ottani főhéher, omlós kenyér finom, ízes illata.

Hetven év múltával ma is érzem azt a kenyérillatot. Aztán amikor hazafelé jöttem, az Alföldön gyönyörködtem az acélosan csillogó búzatengerben, a kalászkok hullámlásában, s magamban feltettem a kérdést: ebből a gyönyörű magyar kalászból, az itthon őrölt lisztből miért nem lehet olyan ízes kenyeret sütni, mint, mondjuk, Bácskossuthfalván, Szabadkán, Bácsfeketehegyen?

Már jócskán túl voltunk 1989-en, és még mindig nem érzem azokat az ízeket itthon. Talán egy évtizede mintha újra megtaláltam volna az évtizedeken keresztül rejtőzködő magyar parasztkenyér illatát és zamatát.

IGAZI NEMZETMEGŐRZÉS

Amikor agráriumról, vidékről beszélünk, nekem sokszor eszembe jut ez a gyermekori ízemlék. Szorgos vető, arató kezek korábban, verejtékes munka a földön, majd később a fejlettebb technológia, a mezőgazdasági gépparkok hasznosítása könnyített kicsit az embert próbáló munkán. De eszembe jutnak a malmok (anyai nagyapám malomtervező és -építő volt) és a pékségek hőségben helytálló dolgos munkásai, őket dicséri az illatozó kenyér, akár a családi asztalon, akár az Úr asztalán.

Meg az is eszembe jut, hogy a magyar kálvinizmus derékhadát éppen a magyar parasztság alkotta, a vidék népe. Nagy kérdés: vajon unokáink fogják-e még érezni azt az édes kenyérillatot és ízlelik-e majd azokat az ízeket, mint mi? És ott lesznek-e a templompadban az imádkozó, egyházukat szerető gazdálkodók, akik már légkondicionált traktorcsodákkal művelik a határt? Akiknek az ősei egy-két generációval korábban határba menetel előtt még betértek kocsmá helyett a templomba reggeli könyörgésre, áhítatra?

Írásom és agrársorozatam tiszteletadás egyházunk derékhada, a vidéki, földművelő reformátusság, parasztpresbitereink hűsége előtt. De egyben a reménység szava, biztatás is: ha az Úr úgy akarandja, lesz még szülő, lágy kenyér, és templomos paraszttudóknak öntudatos református népe a vidéken!

A mai magyar agrárpolitika igazán segít ebben, mindkettőt vállalja veszi, sokrétű támogatási rendszereivel: a kiskert Magyarországra, a magyar agrárvilág támogatását, s „mellékesen” így közvetlenül a reformátusság gerincét alkotó népréteg újratermelődését is segíti.

Ez igazi nemzetmegőrzés, a lelki kenyér és a testi kenyér tisztességét és tisztelétét bi-

zonyítja. Eközben szembesülünk nem kis nehézségekkel, kihívásokkal. S ez is a jelen és a jövő velejárója.

MAGÁTÓL TEREM

Nemrég eszembe jutott az az igencsak érdekes cikk, amelyet Németország protestáns mezőgazdasági miniszter asszonya, Julia Klöckner „laptopjából” olvastam az agrárpolitika feladatairól, melyek között első helyen jelölte meg a teremtett világ megőrzését.

Idézi Jézus igéjét, aki ezt mondta: „Magától terem a föld, először zöld sarjat, azután kalászt, azután érett magot a kalászban.” Márk 4,28 Ez pedig nem jelentett Urunk korában sem és ma sem mást, mint a teremtett világ termékenységének, produktivitásának a megőrzését.

Az eredeti szó a görögben a „magától” teremre ez: „automaté”, automatikusan, a Teremtőtől bele rejtett termelékenység okán. A mezőgazdaságnak ez a teremtésbeli automatikusság az alaptökéje.

A teremtett világ védelme ez esetben talajvédelmet, a kémiai szerektől, kártevőktől való kíméletet is jelent. Kis szójátékkal így is fogalmazhatunk: a földművelőből lesz-e életművelő? A földművesből életműves? (Nem életművész!)

A TERMŐFÖLD ÉS A TERMELŐ TISZTESSÉGE

Ez a rendeltetés adja a mai vidéki gazdálkodók, parasztságunk, mezőgazdasági kultúránk teremtésbeli méltóságát és sajátos mandátumát, megbízatását, rangját. Nem csak a megtermelt vagy tenyésztett értékek pénzbeli ellenértéke az érték ezen evangéliumi agrárszemléletmódban, hanem mint a lelki és a testi kenyér egységében, itt is az Istentől ragosított földérték és a termékérték együtt jelenti a mezőgazdasági kincset, az agrárértéket.

Ezt az égi és földi szemléletet együtt kell tartani ahhoz, hogy igazi értéke szerint becsüljük meg a magyar termőföldet és a magyar termelőt.

Bibliai egyetemességgel szellemesen megjegyzi a szövetségi miniszter asszony könyve is: a parasztember, a kistermelő, a gazdálkodó minden mesterségnek, foglalkozásnak az egyik legősibb formáját gyakorolja.

Hollandiában és Svájcban, Ausztriában, meg a tengeren túl is, gyakran fordul elő, s nálunk is kezd ez a szemlélet gyakorlattá válni, hogy a család felnövő férfi tagjai elvágzik az agráregyetemet, aztán visszamennek a családi gazdaságba. És ez nagyon jó. Az Aldiből, Coopból nem lehet élni, az élelmiszert oda is a termelőtől veszik-viszik. Komputert nem fogyaszthatunk, benzint nem ihatunk.

Nő a termőföld és a termelő tisztessége! Sok szempont között megjelenik korunkban a tempó, az idő tényezője. „Az idő pénz”-szemlélet még soha nem volt ennyire hajtóerő. Minél gyorsabban megtermelni, eladni, haszonhoz jutni. De feltétlenül jó ez a tempógyorsítás?

Milyen tempót bír ki a természet, a föld, a növénytermesztés, a hústermelés? Legalább három kérdést vet fel a két szerző: jó ez a tempógyorsítás nekem, a gazdának, a termelőnek? Tényleg jót teszünk ezzel az erőltetett terméshozatalra kényszerítéssel közösségünknek, a fogyasztóknak? Jót teszünk ezzel a természetnek, a teremtett világnak?

A földdel szembeni emberi erőszak, a termelékenység kikényszerítése vajon hosszabb távon jó, hiszen ez megköveteli az árát éppen attól, aki így akar többletgyereséghez, nagyobb árbevételhez jutni. A teremtett világgal szembeni türelem, Jézusnak a hegyi beszédben megfogalmazott igéje ebben a tekintetben is jótékony alternatíva: „Boldogok a szelídek, mert ők öröklék a földet.” Máté 5,5

Idős testekben fiatal szív dobog

Rendkívüli eseményre került sor az elmúlt esztendőben, november 10-én a szilágyozványi református templomban: találkoztak a falu hetvenéves szülöttei közül azok, akik ötvenhat évvel ezelőtt tettek bizonyosságot hitükről és bibliai ismereteikről Isten és a gyülekezet színe előtt.

Annak idején megfogadták, hogy holtig hűségesek lesznek az anyaszentegyházhoz, s ezt a fogadalmukat most megerősítették.

Istennek legyen hála és köszönet azért, hogy létrejöhettek a szívünket melegséggel, szeretettel megtöltő találkozó – fogalmazzák meg örömeiket a résztvevők.

Nagy ajándék számunkra, hogy ismét ott lehetünk. Ötvenhat év múltán újra beülhetünk azokba a padokba, melyek egyházi rendünk szerint az eljövendő konfirmandusok részére vannak fenntartva. De szomorúak is vagyunk, mert néhány testvérünk már örökre hiányzik.

Amikor 56 évvel ezelőtt átvettük a konfirmációi emléklapot, még fogalmunk sem volt arról, mennyi minden vár ránk, mennyi szépség és fordulat, mennyi öröm és keserűség. Olyan korba érkezünk lassan, amelyről akkoriban nem is tudtuk elképzelni, hogy megérjük.

KELLEMEK MÁSODSZEREPOSZTÁS

Őszülő hajunk jelzi a hetven évet. Ámde ebben is van valami jó!

Az öregedésben az a jó, még inkább kellemes, hogy nem te vagy immár a főszereplő, nem kell főhősnek lenned, az életedet másodszereposztásban játszhatod. A gondokat-bajokot feledve, a találkozás első pillanatától a búcsúzásig, mintha egy időutazáson vettünk volna részt, feledve az ötvenhat évet. Az idős testekben fiatal szív dobogott.

Az ünnepség reggel tíz órakor kezdődött az egyházközség gyűléstermében. A résztvevőket Kiss Miklós lelkipásztor és a rendezvény megálmodói fogadták.

Testileg megváltozva, de szeretetben megújulva üdvözöltük egymást. Bizony, esetenként még egy kis barkochbázásra is sor került, főleg azok között, akik ötven vagy még több éve nem találkoztak. Hiszen az idő múlása nyomot hagyott rajtuk.

Negyedóra sem telt el, és a hangulat a régivé változott. Az emlékek mint hegyi forrás törtek föl belőlünk, mindenkinek volt valamilyen régi története, amelyet most gyorsan fel akart eleveníteni, de az idő gyorsan pergett, úgyhogy szépen felsorakozva, mint valaha, a konfirmáláskor, elindultunk a templomba, a további időutazást az ebédkezéskor idejére halasztva.

ÚJJÁSZÜLŐ VÁLTOZÁS

A vasárnap délelőtti istentiszteleten Kiss Miklós lelkipásztor hirdette Isten ígését, Malakiás 3,6-8 alapján. Változó világunkban látjuk, hogy semmi sem az, ami volt. Minden megváltozott, 56 év nagyon sok idő.

Az emberek megváltoztak. Mi sem vagyunk a régiek, oda a fiatalság, erő, egészség. Egy, aki nem változott: Isten. Mert „az Úr meg nem változik”. Ugyanolyan szeretettel hív magához: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket.” Mt 11,28

Isten mindig az, aki volt, és az is lesz. Változhatatlan az Ő irgalma és szeretete. Isten sohasem lehet vádolni azzal, hogy megváltozott. A változás nem a külsőben, hanem a szívben kell végbemenjen. Ezért kér ma is minket, hogy „Térjetelek hozzám, és én is hozzatok térek”.

Mindenkinek szüksége van erre, mert újjászületés nélkül nem jutunk Isten országába. Mindenkinek fel kell ismernie, meg kell látnia, hogy miből kell megtérnie. Mindent odaadtunk az Úrnak, ami az Övé? Nincsenek-e mulasztásaink, nem tartozunk az Úrnak semmivel? Csak a feleslegünket adtuk az Úrnak? Isten egészen akar bennünket.

Tegyük az Úr kezébe egész életünket, tegyen vele, amit akar. Isten nem tagadja meg önmagát, beváltja ígéreteit. Ha mi még hűtlenkedünk is, Ő hű marad. Mert Ő az Úr, aki nem változik meg soha.

HÁLÁS SZÁMBAVÉTEL

Istentisztelet végeztével, az 1963. évi konfirmandusok listája alapján, a tiszteletes úr

kiszólitott az Úr asztalához. (Most láttuk igazán, hányan nincsenek jelen.) Miután megerősítettük a konfirmációi fogadalmat, elénekeltük a Szent hitünkről vallást tettünk kezdetű éneket, ezt az áldás követte. Közösen elmondtuk az anyaszentegyház hitvallását, a Hiszekegyet. Aztán mindenki nevében Ardainé Darabon Erzsike köszönte meg Istennek, hogy itt lehetünk, a lelkésznek és feleségének, hogy segítettek megszervezni a találkozást, nem utolsósorban a gyülekezetnek, hogy megtisztelték jelenlétükkel.

Mindezek után a tiszteletes úr kiosztotta az úrvacsorát, és a záróének akkordjai alatt véget ért e szent ünnepség.

Ezek után a rendezvény a parókián folytatódott, de már a meghatódottságot levetkőzve felszabadultan, vidáman csevegtünk, az emlékek kiapadhatatlan forrásából pörgettük a múlt történeteit. Elfoglaltuk helyünket a szépen megterített asztalnál, majd a tiszteletes úr asztali áldása után ismét megemlékeztünk azokról a társainkról és hitvestársakról, akiket az Úr elszólitott.

A finom ételeket is alig tudtuk elfogyasztani kellő csendben, hiszen még sok mesélnivaló maradt.

Ezután következtek a búcsú nehéz pillanatai, meghatódottan és könnyes szemmel, de a szomorú perceket bearanyozta a következő találkozás reménye és öröme.

Köszönjük Istenünknek, hogy megadta: részünk lehessen e felejthetetlen ünnepségben, és imádkozunk, továbbra is viselje gondunkat, őrizze és vezesse útjainkat, az Ő örökké tartó jóságá és szeretete szerint.

Szépkorúak vasárnapja a koltó-katalini egyházközségben

December 15-én (advent harmadik vasárnapján) délelőtt az idősekről emlékeztek meg a Koltó-Katalini Református Egyházközségben, hálát adva Istennek, aki ezt az ígéretet adta: „Vénségetekig ugyanaz maradok, ősz korotokig én hordozlak!” Ézs 46,4a

Varga Károly nyugalmazott esperes hirdette Isten ígését Lukács 2,25-32 alapján. Követendő példaként tárta a gyülekezet tagjai elé az agg Simeon életét, aki Isten ígérére figyelő ember volt, tele várakozással, hogy találkozzon a Megváltóval, a Lélek vezetésével élt, és mindig örvendezett.

Az Isten ígérére való odafigyelés életünk részévé kell váljon, akár idősek, akár fiatalok vagyunk. Nem lehet az istenkereséssel idős-korig várni, hiszen nincs garancia arra, hogy megérjük ezt a kort. Jellemezze a várakozás a mi életünket is, de idősként ne csupán a csendes végre várjunk, a szenvedés lehetőség szerinti elkerülésére, hanem várjuk minden nap a minket kereső Jézus Krisztust, legyen találkozásunk vele, hogy lehessen számunkra életté.

Ehhez viszont az szükséges, hogy mi is a Szentléleknek engedelmessé váljunk, ahogy Simeon tette.

Ezek az emberek tudnak mindig örvendező életet élni. Idős korban sem azt nézi az ilyen ember, hogy minek is örüljön, hiszen egyedül van, betegség, szenvedés gyötri – hanem meglátja azt, hogy Kinek örülhet. Meglátja azt a Megváltót, aki vére által a maga tulajdonává tette, és aki vigyáz arra, aki az övé. Mindhalálig, sőt, a halálon is túl, hiszen akié Krisztus, azé az Élet.

Az ígéhirdetés végén Ecsedi Árpád, a gyülekezet lelkipásztora, ennek az eseménynek a megálmodója és szervezője köszöntötte az egybegyűlteket, és megköszönte az időseknek a példamutatást, emberi értékeket, tapasztalatot, amit átadtak az utókornak.

Aznap délután az egyházközség presbiterei ellátogattak a 70 év feletti gyülekezeti tagokhoz, és 165 csomagot osztottak ki Koltón és Katalinban, a hollandiai Diaconale Commissie SamenBouwen-Oldebroek támogatásával.

Köszönjük nekik ezt a támogatást, köszönjük ennek az ünnepi alkalomnak a megszervezését a gyülekezet lelkipásztorának és presbitereinek, és bízunk abban, hogy a jövőben is sort kerítünk még hasonló alkalmakra, amelyeken kifejezzük idős testvéreink iránti tiszteletünket.

TAR RENÁTA

Rendhagyó istentiszteletek a Batizi Református Egyházközségben

Király Lajos esperestől, batizi református lelkipásztortól megtudtuk, hogy minden évben, az ősztendei istentiszteleten a gyülekezet tagjai nemcsak az óvet „temetik”, hanem megemlékeznek azokról is, akiktől az év folyamán búcsúztak el.

Ezen az alkalmon részt vesznek az elhunytak hozzátartozói, rokonai és ismerősei. Az együttlét célja, hogy az egyház az ígéhirdetésével, liturgiájával és Isten vigasztaló Szentlelkét kérve a fájó szívűek mellé álljon,

a gyászfolyamatukban segítse és támogassa őket. Az év első napját pedig a hálaadás és az öröm hatja át, ugyanis az év folyamán született gyermekekért imádkoznak a szülőkkel és a hozzátartozókkal egyetemben. Valamennyi család (a tavaly a kicsiny gyülekezetben tizenegy keresztes volt) egy gyertyával tér vissza otthonába, ez Isten gondoskodását, meleg szeretetét és a halál árnyékában is fénylő világosságát jelképezi.

REFSZATMAR.EU

Idősek meglátogatása Biharszentjánoson

Karácsony közeledtével mindenki szeretne valami jót tenni. Készülve a szeretet ünnepére az emberek ilyenkor sokkal könnyebben nyitják meg szívüket vagy éppen a pénztárcájukat. Ilyenkor igyekszünk több szeretetet adni és jobban odafigyelni azokra, akik fontosak a számunkra.

Gyülekezetünkben is hagyománnyá vált, hogy az adventi időszakban meglátogassuk idős, beteg testvéreinket, akik vágyakoznak az Isten ígéje után, de sajnos már nem tudnak eljönni a templomba. Tavaly advent második vasárnapján került sor a látogatásra.

Nagy izgalommal készültünk az idősekkel való találkozásra, mert olyan jó dolog jót tenni, örömet szerezni. Öröm látni az idős testvérek arcán a hálát, hogy nem feledkezünk meg róluk; könnyeiket törölgetve köszönik meg a kedvességünket.

Délután 3 órakor találkoztunk a gyülekezeti házban azokkal, akik vállalták ezt a szolgálatot. Az Úr áldását kérve indultunk el nyolcan, felkeresni 12 idős gyülekezeti tagot.

Minden háznál nagy szeretettel vártak bennünket, együtt énekeltünk adventi és karácsonyi énekeket, majd felolvastunk egy igeszakaszt: János 1. levele 4. részének 7–11. verseit. Ez az ígerész a szeretetről szól, az Isten irántunk való szeretetéről. Arról, hogy az Ő egyszülött fiát elküldte köztünk engesztelő áldozatul a mi bűneinkért, és arra buzdít minket, hogy mi is szeressük egymást. Ezt követően imádkoztunk, beszélgettünk és az idősek számára kedves énekeket énekeltünk.

Minden háznál átadtunk egy igekártyát, olvasnivalót és egy kis édességcsomagot is, majd elköszöntünk.

Minden gyülekezeti tag, aki velünk volt, nagy örömmel mesélte, milyen hála van a szívében azért, hogy részt vehetett ezen az alkalmon. Lelkileg feltöltődve indultunk haza, hálát adva Istennek ezért a délutánért. Isten gazdag áldása legyen azokkal, akik velünk együtt vállalták ezt a szolgálatot.

Adventi időben vagyunk, várjuk Jézus visszajövetelét. Sok dolgot megvehetünk, ha van pénzünk, de a lelki dolgokat nem tudjuk megvenni pénzen. A jó cselekedeteket Isten számontartja. Élünk örök adventben, várva Urunk visszajövetelét! Tegyük jót, amikor és ahol csak tudunk!

PODASCA LÁSZLÓ

Ha megdobnak küzdelemmel...

Mostanában többször szóba kerül itt-ott a lelkipásztorok túlterheltsége, válságba sodródása, kiégése. Wagner Erik telibe talált írásban taglalja a *Harangszóban* egy képzletbeli lelkipásztor kiégését, tragédiáját. Fábrián Tibor és Perpékné Papp Éva hasonló témájú cikkei is szakszerűen járják körül a témát ugyanabban a számban (2019. október, 19. szám).

Részben magamra ismertem, mint sokan mások, négy évtized alatt én is megharcoltam a magam harcát, de a plafon kampóit sose néztem ki magamnak. Régóta ismerem Sík Sándor verséből: Ne lássatok engem, csak énem égő magja mécsét, csak a lángot, a lángot!... Kedves presbiterem mondta volt: Mindig mosolyogni láttuk a tiszteletest, pedig tudjuk, hogy gondoljai voltak. Nem kérdeztem, mit tudhatnak, én is csak évtizedekkel később tudtam meg igazán: Úristen, hol éltünk?

Teológus korunkban híre kelt egy börtönben öngyilkosságba menekülő lelkésznek. Éles viták is kerekedtek, hiszen hitünk, tanulmányaink szerint az öngyilkosság bűn. Valaki aztán helyére tette az ügyet: van-e fogalmunk arról, mennyit szenvedtek a börtönökben a lelkészek?

Későbbi nemzedékként, a '70-es években tanultunk a teológián, akkorra már szabadtalnak a sok évre elítéltek, de senki nem beszélt nekünk március 15-ről, 1956 után perbe fogott erdélyi lelkészek kálváriájáról.

Mi sem beszéltünk magunk között a securitate beszerzéseiről, zsarolásairól. Dr. Erdő János évfolyamfelelős professzorunk feltűnően félretartott fején, szomorú arcán és megtört hangjából sejtettem valamit a börtönveiről.

ÉRTENI A TÉNYEKET

Nem is szóltam volna talán e témához, de egészen fiatal, nyegle barátom nemrég megengedte magának, hogy Tőkés László 1989-ben vállalt és véres forradalomba torkolló helytállására is lekicsinylően legyintsen: nem is volt az igaz... Hiába védik néhányan még mindig. Ez nekem szólt. Idézek hát az emlékirataimból:

Temesváron már ropogtak a fegyverek. A Tőkés családot erőszakkal Menyőbe hurcolták. Az összes környékbeli papot, minden felekezetből, behívták a margitai Néptanácshoz és egy megyei valaki „tájékoztatót” bennünket, hogy megpróbálják „emberi módon” (mod omenesc) megoldani a temesvári helyzetet. Tankkal és géppisztolyal...?! Azon a napon nem voltam biztos abban, hogy este otthon lehetek a családommal.

Köveztük a karácsony előtti temesvári eseményeket a tv-ben. Annamária leánykám ült nagy szemekkel mellettem. Valamit hallhatott a gyerekektől az iskolában, mert láttam, hogy nagyon érdekli. Aztán megkérdezte:

– Apuka, Tőkés Laci bácsi jó bácsi vagy rossz bácsi?

– Jó bácsi, kedves – válaszoltam neki.

Erre hozzám büjt és azt mondta:

– Akkor te is jó ember vagy!

Nem akartam, hogy lássa, törölgetem a könnyeimet.

Azt a hírt kaptam ugyanis, hogy néhány lelkészt le fognak tartóztatni, engem is..., ez már hetek óta gyötört. Máig nem derültek ki részletek erről.

És eljött az a csodálatos karácsony. Ezekben a napokban sokat üldögéltem kedvenc kis fotelemben, mintha boldog súlytalanságban ültem volna. Ugyanúgy, mint mikor álomban földet értem. (Álomban találkoztam Jézussal, szólt hozzám: Ne félj, mert veled vagyok). Vége van a rémálomnak. Felejthetetlen ünnep következett. Hajtási nélkül is (azt is elvették) bátran mentem már Kébe is, ahol a szószék szélén gyertyák égtek, mert katona fiai voltak a falunak.

Karácsony harmadik napján Szabó László, idősebb éremjéni szolgatársam állított be hozzánk Váradról jövet. Eddig soha nem járt erre, Semjén más irányban van.

– Te Bandi, te miért nem mész Váradra? Ott már osztják a koncot. Te szenvedtél itt köztünk legtöbbit...

Meglepett ez a kijelentés. Elmondta, nem mertek beszélni velem se, mert tudták, hogy figyelnek Papp László emberei. (Egy névtelen

feljelentés nyomán a zsarnok püspök üldözőbe vett, alig úsztam meg a palástvesztést.)

– Engem nem érdekel, Laci bátyám, csak az, hogy vége van ennek a mocsoknak.

– Na, csak érdekeljen, mert nincs vége... Igazgatótanács lesz. Menj el!

Nem vágytam semmiféle rangra. Többet kaptam Istentől, mint amennyire képes és érdemes voltam.

A LEGSZEBB SORS

Nyugdíjasként, kedvelt imádságos magányomban, békességben Istennel, a sorsommal és kertemmel, bőséges örömben a családomban talán már nehezebben is értem, hogyan siklik ki néhány lelkészi élet. Hiszen a legszebb sors, „próféták sorsa” lett a részük (Bódás János).

Akik azonban könnyűnek tartják ezt a sorsot, súlyosan tévednek. Konfirmáló gyerekeket, gimnazistákat biztatgattam, menjenek teológiára. Hogyne, válaszolta egyik kis huncut, hogy annyit kínlódjon, mint a tiszteletes!

Hány falusi lakodalom éjszakáján marasztaltak derék atyafiak, hogy ne menjünk még, úgysis tudja már, mit kell mondani holnap. Csak megszívja az ujját és mondja... Csak éppen a szószékben is dübörgött a fejében a zenekar.

Megrázó példákat ismerünk a szórványgyülekezetek lovas, ökrös szekeres útjairól, csorgó esőben, fagyban, de mentek mindig, maradék bárányaikért. Nem vagyunk egy fajta fából faragva, Jézus sejtelmesen mondta volt: nem tudjátok, milyen lélek lakozik bennetek.

A keresztes felé tartó Úr viszont nem esett depresszióba. Pál apostol elképesztő hősiességgel járja a világot az evangéliummal, megbotozzák, elüldözik, megkövezik, bebörtönzik, de folytatja, a testét szurkáló tövissel, betegséggel együtt. És nem égett ki... És nem nézte ki magának a kampót a plafonon.

(folytatás a 15. oldalon)

Ha megdobnak küzdelemmel...

(folytatás a 14. oldalról)

Mi még az egyházellenes, kommunista érában vállaltuk a lelkesi életet, amikor a legtöbb gyülekezeti könyvtár néhány könyvből állott mindössze, igehirdetésre készülni százszor nehezebb volt, mint manapság. Világháló se ontotta a prédikációkat. Olyan időkben próbáltuk karbantartani a templomot és parókiát, amikor még elvétve volt fürdőszoba a parókián.

Igyekezünk mindent rendben tartani. Nem segélyekből, pályázatokból, hanem drága híveink áldozatából és rengeteg munkájukból. Hajnali buszokkal utaztunk és nem klímás Opelrel, nem szólhattunk be mobilon, hogy jövök, melegítsd a vacsorát. A telefon külön kincs volt néhány falusi parókián. Vagy éppen átok a félelemben, hogy lehallgatnak.

1988-ban rémhírek járták be az országot, hogy mely falvakat fogják eltörölni. Többek között az akkori gyülekezetemet is, de mi csak készültünk a templom jövő évi teljes felújítására. Ekkoriban nehézkesen tudtuk beszerezni a gyerekek várva várt karácsonyi ajándékához az édességeket.

A feleségem orvosi rendelőben dolgozott, több üzlet alkalmazottai tőlük kapták

az egészségi bizonyítványt, de még így se kaptuk meg könnyen az édességet, mert nem volt. Egy láda narancsot is kaptam akkor, a könnyem is kicsordult – hogy fognak örülni a gyerekek.

Nyolcvannyal karácsony estéjén szóvá is tettem, miért is kell ennyire szeretni a gyerekeket. „Azért, hogy ha majd felnőnek, s ki tudja, merre sodorja őket az élet, emlékezzenek: volt egyszer egy templomuk, szülőfalujuk...”

Elcsuklott a hangom, kibújt a könnyem, s láttam a döbbenetet a gyülekezeti tagok arcán is. Pozitív és negatív érzelmi feszültségben mindig sírógörcsöm támad. Legalább élettapasztalatom lett: Boldogok, akik sírnak, mert ők vigasztalást nyernek.

Nagyvárad hat évem alatt egyszerre volt gyülekezetem, szerkesztettünk *Harangszót*, szerkesztettem *Kalendáriumot*, s közben a Lorántffy gimnáziumban tanítottam, iskolaelkész és gépkocsivezető is voltam. Gyakran érkezünk haza szombaton éjfél tájban egy-egy tanulmányi versenyről. Barátom megkérdezte egy szerkesztőségi beszélgetésben: kibírnám-e, hogy egy hónapig ne prédikáljak? Hát, most éppen igen. Legalább őszinte vagy! – felelte. Én igen, mert a múlt hónapban 42-szer prédikáltam. Gyülekezet, temetések,

gimnázium, és éppen imahéti szolgálatokra is hívtak.

A gimnáziumi reggeli áhítatok néhány percében mindig igyekeztem valamit szeretett diákjaim szívébe ültetni. De érthetetlenül nehezen viseltem a városi életmódot. Egy lelki gondozói beszélgetés vezetőjének elpanaszoltam ezt annak idején. Azt válaszolta, talán ő is egy kicsit nyeglén: ne a városra nézzen, hanem az Úr Jézusra.

Ajánlom azonban minden kiégő lelkipásztornak. Mindig, mindenben Jézusra nézni. Különben az „ordító oroszlán” Sátán kiolthatja a tüzet. Koporsó mellett szoktuk olvasni: Áldott az Isten... aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is vigasztalni tudjunk... Éhes hassal nem lehet sokáig Himnuszot énekelni, mondta egy jeles ősrünk. Vigasztalanul se lehet vigasztalni.

A kényelmes parókiák, fűtött templomok, aszfaltozott utak, temetői kápolnák és a szabadság újabb kori adottságai idején sem tövistelen Isten jámbor szolgájának élete. Családi gondjai lehetnek, igenis, szerencsétlen kerékkötők akadnak, gyakran hálátlanok a gyülekezetek, a magvetés alig 30 százalékos termést eredményez. De soha nem a plafonra kell nézni, hanem a keresztre.

BERECKI ANDRÁS

Adalékok egy nekrológhoz

Megrendüléssel olvastam a *Harangszó* decemberi számában Lukács József minden sorában igaz nekrológját VICSAI FERENC nyugalmazott lelkipásztor haláláról.

Ézt a néhány információt adalékként még hozzá kívánom tenni a leírtakhoz – előzetesen egyeztetve Lukács esperes úrral – annak okán és jogán, hogy a megboldogulttal egykoron iskolatársak voltunk a szilágycsehi gimnáziumban, az egyetemi évek alatt pedig szobatársak, s utána igaz barátok.

Szolgatársam a Szilágycsehhez közeli településen, Bősházán született, 1947-ben. A második világháború utáni évek nem voltak könnyűek a háromgyermekes család számára. Valószínűleg ez játszhatott közre abban, hogy iskoláit félbeszakította a család megélhetésének támogatása reményében.

A magyar oktatást erősítendő, szülővárosom pedagógusai elindultak, s a környező falvakban igyekeztek megkeresni azokat a jó

képességű gyerekeket, akikben esélyt láttak a továbbtanulásra. Így folytathatta tanulmányait a bősházi legényke, és leérettségizett.

Elmondása szerint, a hitéért több mint hat évre börtönbe zárt s szabadulása után Bősházára került néhai Szilágyi Sándor egy igehirdetése olyan mélyen megrendítette, hogy a katonaság után lelkipásztori hivatás mellett kötelezte el magát.

Minden, ami ezután következett életében személyi és lelki vonatkozásban, lényegre törően benne van Lukács Józsefnek az elhunyt kiváló személyiség munkásságát méltató cikkében.

Ebben a kiegészítésben az előbbiek mellett még három mozzanatra feltétlen utalni kívánok vele kapcsolatban.

SZIKLASZILÁRD JELLEM

Lelkiségét a nekrológ így összegzi: „az alázatos, a szelíd pásztori lélek egész életét és szolgálatát meghatározta.” Erről én akkor győződtem meg, amikor a zilahi egyházmegegyében őrségváltás történt. Bár koránál és „teljesítményénél” fogva ő lett volna igazán méltó az esperesi tisztségre, zokszó nélkül fogadta el, hogy más döntés született. Az már egészen jó kérdés, hogy a „más döntés” miért született...

Emberi tartását az is jól jellemzi, hogy az 1989-es történelmi fordulat előtt, az ateista-kommunista rendszer hit- és egyházromboló időszakát egyenes gerinccel küzdötte végig. Ez a szempont sajnos már csak nekünk, akik annak a kornak elszenvetői voltunk, jelent valamit.

Bizonyára ezért kerülhetett el a mai közegethöz és sajtójának figyelmét a decemberi események 30. évfordulója! Márpedig vigyázni kell, mert az egyéni és közösségi emlékezetkultúrának bibliai alapja is van. Elég 5Móz 8,2-re gondolnunk: „És emlékezzél meg az egész útról, amelyen hordozott téged az Úr...”

Végül egy általam jelentősnek tartott gesztusról szóló információt szeretnék megosztani a tisztelt olvasókkal. Az özveggyelmondása szerint egyházunk egykori első órállója, Tőkés László együttérző levélben kereste meg a súlyos beteg szolgatársat. Példamutató cselekedetnek tartom!

Nos, reménykedem abban, hogy e néhány kiegészítő adat hozzásegít ahhoz, hogy még azok előtt is, akik őt személyesen nem ismerték, teljesebb legyen a kép róla, akit sokan szerettünk és becsültünk.

Tisztelt szolgatársunk a boldog feltámasztás reménye alatt nyugodjon békében!

VARGA KÁROLY

A magyar nyelv él és virul

A londoni székhelyű médiaügynökség, a We Are Social 2019-ben is bemutatta világszintű médiajelentését.

Globálisan és országokra bontva is láthatjuk, hogy a populáció változásaihoz képest hogyan nőtt vagy csökkent egy-egy digitális médium használata, a vele töltött idő, melyek a kirajzolódó trendek. Utóbbiak nem okozhatnak senkinek nagy meglepetést: nő a mobiltelefonos közösségi médiahasználat, egyre több valós idejű üzenetküldésben (messaging) veszünk részt, világszinten a legnépszerűbb közösségi médiaoldal a Facebook és utána a YouTube, és még azokban az országokban is, ahol az internetelérés alacsony (50% alatti), törekszenek arra, hogy közösségi médiát használjanak.

Számunkra, magyarok számára azonban akadt valami egészen különleges is a jelentésben. Valami, amit az iskolában tanultakból, abból, ahogy magunkat ismerjük, ahogy magunkról gondolkodunk, nem tudnánk kikövetkeztetni.

Nagy meglepetés, hogy a magyar nyelv a 20. legáltalánosabban használt nyelv az internetes tartalmak tekintetében.

A nyelvünk digitálisan hihetetlenül aktív! A közel 8000 ismert nyelv közül a viszonylag kevés beszélővel életben tartott anyanyelvünk virul és terem a weben.

Kornai Andrásnak 2013-ban jelent meg tanulmánya arról, hogy egy nyelv lehet teljesen láthatatlan a digitális világban attól függetlenül, hány beszélője van. És hogy a digitális kihálás is jelenthet veszélyt, nem csak a beszélőszám csökkenése. A magyar utóbbi tekintetében sem veszélyeztetett, de digitálisan egyértelműen a „viruló” kategóriába tartozik.

Wikipédiánk a használók száma alapján, a 2019-es adatok szerint, szintén a 20. a világ nyelveinek közösségi enciklopédiái között.

Nyelvünk, amelyről annyiszor hallottuk, hogy semmihez nem hasonlítható, túl kevesen beszélnek, amelynek nagy nyelvújítói nemegyszer jóslták kihálását – saját világot épít az interneten.

Persze, lehet – sokszor joggal – aggódni a netnyelv tisztasága, a nyelvromlás miatt, lehet figyelmeztetni a nyelv és kép különös, nem mindenki számára érthető, keveredő folyamataira. De akkor azt is tudatosítanunk kell, hogy a 4 388 milliárd internethasználó rendelkezésére áll legnépszerűbb tartalmak nyelvei között ott a magyar. Ott vagyunk mi. Ez pedig felér egy olimpiai éremranglistával.

KEPMAS.HU

Moldvában még mindig nem szabad magyarul énekelni

Megtiltották karácsonykor a Pusztinán élő katolikus csángóknak, hogy magyarul énekeljenek az éjféli misén. A döntés megrázta a helyi közösséget, hiszen semmi mást nem szerettek volna, mint anyanyelvükön örvideni Jézus Krisztus születésének.

Moldvába több évszázadon keresztül rajzotak ki székelyek. Az utolsó nagyobb kitelepülésük az 1764-es madéfalvi veszedelem után történt, amikor is csiki és háromszéki székelyek találtak új otthont a Kárpátok keleti részén. A moldvai lakosság jelentős része – székely népeességéből adódóan – római katolikus.

Nyisztor Tinka néprajzkutató decemberben kérelmezte, hogy Pusztinán a római katolikus templomban az éjféli szentmisén imaköre egy magyar nyelvű éneket is élénkkelhessen, ám kérését elutasították azzal, hogy a helyi egyháztanács ellenezte a magyar nyelvű éneket. Nyisztor Tinka szerint ez az

indok valótlan, és csak ürügy arra, hogy a moldvai csángókat ismételtlen korlátozzák anyanyelvük használatában.

„Miközben én küszködök, hogy megtanítsam a csángóknak a magyar énekeket, a magyar nyelvet, a papok temetik a nyelvünket. Olyan sötétség van a fejükben, hogy kessel lehet vagni” – nyilatkozta Nyisztor Tinka a Krónikának.

Régóta gond a moldvai csángók életében, hogy hitüket, vallásukat nem anyanyelvükön, magyarul élhetik meg, hanem kizárólag román nyelven. A magyar nyelvű karácsonyi szent ének megtiltása azért is okozott nagy felháborodást, mert 2019 januárjában a jászvásári római katolikus püspökség jóváhagyta a havi egyszeri magyar nyelvű szentmise megtartását Bákóban. Az enyhülés időszaka még mindig nem érkezett el, az anyanyelv használata pedig még mindig erősen korlátozva van.

VASARNAP.HU; KÉP: MTI/VERES NÁNDOR

Fricska – Leányszöktetés

Pályájának elején egy lelkipásztor városi fiú lévén falura vágyott, tudva, hogy ott ingyen lehet enni a sok jó gyümölcsöt. Segédlelkészi éveinek eltelté után sikerült is falura jutnia, apósa mellé helyettes lelkipásztornak egy szilágysági gyülekezetbe, még az 1950-es évek elején. Néhány hét elteltével egy hétfő reggel szörnyű hírt hallott: A vasárnapi bálból este megszökött egy lány egy fiúval. Szörnyülködve kérdezte: De hát hová tudtak elszökni? Apósa – nagy múltú ottani lelkipásztor – nyugodt kedéllyel magyarázta: Oh, nincs semmi baj, már várható volt, van itt

ilyen szokás, nem szökött az, ment boldogan, vidáman, nyugodtan. Hová? Hát a legény asszonyt vitt a házhoz. A szülők megbeszéltek azt már mintegy hónapja. De miért ilyen módon? Mert akkor most nem kell költséges lakodalmat tartani. Majd meglesz az is, mire kiforr az újbor és meghízik a disznó is.

Csak hogy ez a szokás lassan elmaradt, mert kiderült, hogy így is, úgy is drága dolog a házasságkötés, és aztán sürgös is, mert az első gyermek úgy 6 hónapra szokott születni, s keresztelés előtt még eklézsiát is követni, az után szent esküt tenni...

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0232

www.facebook.com/harangszo

Felelős szerkesztő: Ghitae-Szabó József Levente. Hírszerkesztő: Tokár Sándor. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó. Korrektor: Megyesi Antónia. Szerkesztőbizottság: Dr. Békefy Lajos, Fábán Tibor, Tokár Sándor, Tótos Beáta, Visky István, Wagner Erik. Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726242824, 0259435386. E-mail: harangszo.ujtag@gmail.com Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Abraham Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkesi hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező irásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.